

WPROWADZENIE

Podstawę prawną opracowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zbójna stanowią:

- ustawa z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139 z późniejszymi zmianami),
- uchwała Nr 131/XXVII/98 Rady Gminy w Zbójnej z dnia 5 czerwca 1998 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Przedmiotem opracowania jest gmina Zbójna w granicach administracyjnych.

Zakres studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy obejmuje uwarunkowania, cele i kierunki polityki przestrzennej.

W studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające z:

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu,
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych,
- stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- prawa własności gruntów,
- jakości życia mieszkańców,
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych,

W studium określa się w szczególności:

- obszary objęte lub wskazane do objęcia ochroną na podstawie przepisów szczególnych,
- lokalne wartości zasobów środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiskowe,
- obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym wyłączone z zabudowy,
- obszary zabudowane, ze wskazaniem, w miarę potrzeby terenów wymagających przekształceń lub rehabilitacji,
- obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę, ze wskazaniem, w miarę potrzeby obszarów przewidzianych do zorganizowanej działalności inwestycyjnej,
- obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową wynikające z potrzeby zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty mieszkaniowej,
- kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym obszary, na których będą stosowane indywidualne i grupowe systemy oczyszczania ścieków, a także tereny niezbędne do wytyczania ścieżek rowerowych,

- obszary, dla których sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe na podstawie przepisów szczególnych lub ze względu na istniejące uwarunkowania,
- obszary przewidywane do realizacji zadań i programów wynikających ze strategii rozwoju województwa zawarte w planie zagospodarowania przestrzennego województwa.

Części składowe opracowania:

- Część I - Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego - diagnoza
- Część II - Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy.

1. PODSTAWOWE CZYNNIKI ROZWOJU

1.1. MIERNIKI ROZWOJU GMINY

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Gmina Zbójna	Powiat łomżyński	Woj. podlaskie
1.	Gęstość zaludnienia *	osób/km ²	24	36	26
2.	Ruch naturalny ludności *	małżeństwa/1000 ludności	5,8	5,6	5,5
		urodzenia/1000 ludności	15,4	13,2	10,9
		przyrost naturalny/1000 ludności	3,6	1,9	-1,5
3.	Zasoby mieszkaniowe *	liczba osób w mieszkaniu	3,70	3,75	3,33
		liczba osób na izbę	1,00	0,97	0,88
		pow. użytkowa mieszkania (m ²)	74,9	79,1	75,5
		pow. użytkowa na osobę w m ²	20,3	21,1	22,7
4.	Czytelnictwo *	wypożyczenia na czytelnika	20,5	24,4	24,3
5.	Szkoły podstawowe *	liczba uczniów na pomieszczenie do nauczania	13,3	12,4	11,2
		liczba uczniów na szkołę	146,7	90	86,3
		liczba uczniów na nauczyciela	12,6	11,7	11,3
6.	Gospodarka *	podmioty gospodarki na 1000 ludności	42,3	39,1	Brak danych
7.	Rynek pracy *	pracujący w gosp. narod. na 1000 ludności	47,6	59,1	59,2
		bezrobotni na 1000 ludności	107,5	71,5	58,1
8.	Klasyfikacja użytków rolnych klasa II	%	0,0 0,0	0,0 4,6	0,0 6,6

	klasa III		4,8	37,5	45,0
	klasa IV		27,1	32,9	29,6
	klasa V		68,1	25,0	18,8
	klasa VI i VI _z				
9.	Struktura użytków rolnych, w tym: grunty orne sady łąki trwałe pastwiska trwałe las i gr. zadrzew. pozostałe	%	50,0 47,4 0,2 27,2 25,2 44,1 5,9	70,3 69,5 0,3 18,0 12,2 21,4 8,3	59,5 66,2 0,4 20,4 13,0 29,5 11,0
10.	Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej	punkty ogólny jakość i przydatność gleb agroklimatek rzeźba terenu warunki wodne	38,5 23,7 8,0 4,4 2,4	52,1 37,8 8,0 3,8 2,5	55,0 41,0 7,5 3,7 2,8
11.	Stopień zaspokojenia potrzeb melioracyjnych: użytki rolne grunty orne użytki zielone	%	52,4 18,9 55,0	43,8 44,2 43,5	59,4 56,4 62,9
12.	Struktura obszarowa indywidualnych gospodarstw rolnych 1-2 ha 2-5 ha 5-10 ha 10-15 ha powyżej 15 ha	%	2,5 8,1 33,4 29,3 26,7	4,7 14,0 32,0 25,8 23,5	8,8 16,1 29,5 23,6 22,0
13.	Ludność zamieszkała w gospodarstwach domowych w wieku: przedprodukcyjnym produkcyjnym poprodukcyjnym	% nieprodukcyjnych /100 osób w wieku produkcyjnym	29,4 54,9 15,7 110,8	29,5 52,4 18,1 90,7	26,6 53,1 20,3 88,3
14.	Stopień zwodociągowania*	% - ilość wsi objęta siecią wodociagową	16	60	71,0
15.	Stopień skanalizowania*	% - ilość wsi objęta siecią kanalizacyjną	0	1,5	3,1
16.	Stopień gazyfikacji*	% - ilość wsi objęta siecią gazową	0	0,4	2,9

*- dotyczy terenów wiejskich

1.2. UWARUNKOWANIA WSPIERAJĄCE ROZWÓJ GMINY

Do czynników wspierających rozwój gminy można zaliczyć:

- położenie w zasięgu krajowej sieci ekologicznej ECONET PL oraz na Obszarze Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi, co świadczy o dużym przyrodniczym potencjale gminy,
- położenie w obszarze funkcjonalnym Zielone Płuca Polski, stwarzające możliwość ekologicznej promocji gminy,
- duże zróżnicowanie przyrodnicze z zachowaniem licznych obszarów w stanie zbliżonym do naturalnego,
- duża lesistość mająca istotny wpływ na walory klimatyczne i krajobrazowe,
- dobre warunki aerosanitarne przy braku większych źródeł emitujących zanieczyszczenia do atmosfery,
- poprawa stanu sanitarnego wód Pisy i Narwi w wyniku sukcesywnego rozwiązywania gospodarki ściekowej w miejscowościach położonych powyżej gminy Zbójna.
- korzystne warunki dla rozwoju różnych form turystyki, wypoczynku i rekreacji:
  - występowanie terenów i obiektów objętych przyrodniczą ochroną konserwatorską - obszar chronionego krajobrazu, rezerваты i pomniki przyrody, użytki ekologiczne,
  - obecność dużych kompleksów leśnych o przydatnych dla rekreacji siedliskach (fragmenty Puszczy Kurpiowskiej),
  - przebieg samochodowych i pieszo - rowerowych szlaków turystycznych;
  - położenie wzdłuż wodnego szlaku turystycznego wiodącego na Pojezierze Mazurskie (Narew i Pisa),
  - walory wędkarskie rzek Narwi i Pisy,
  - zachowane środowisko kulturowe regionu etnograficznego Kurpiowszczyzny – architektura i folklor, w tym zabytkowy zespół kościoła w Kuziach nawiązujący do tradycyjnego budownictwa drewnianego,
- znaczny udział użytków zielonych w strukturze użytkowania gruntów sprzyjający rozwojowi hodowli bydła,
- położenie w obszarze chronionego krajobrazu sprzyja rozwojowi agroturystyki i produkcji żywności metodami ekologicznymi,
- występowanie dużych powierzchni leśnych o znaczących wartościach gospodarczych,
- występowanie zasobów siły roboczej oraz płodów rolnych umożliwiających rozwój funkcji produkcyjnej,
- dobrze rozwinięta produkcja zwierzęca w zakresie produkcji mleka,

- korzystna struktura obszarowa gospodarstw rolnych,
- korzystna struktura wieku i płci właścicieli gospodarstw rolnych,
- korzystne warunki mieszkaniowe charakteryzujące się dużą powierzchnią użytkową mieszkania na 1 osobę i małą ilością osób w mieszkaniu,
- prężnie działający Gminny Ośrodek Kultury,
- zrównoważony stosunek obciążenia ruchem w stosunku do stopnia rozwoju sieci drogowej,
- istniejące ujęcie wody w Zbójnej i dostępna sieć wodociągowa w 3 wsiach: Zbójna, Dębники i Dobrylas.
- dostarczana jest moc i energia elektryczna do odbiorców w ilościach przez nich zapotrzebowanych,

1.3. UWARUNKOWANIA OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ GMINY

Do czynników ograniczających rozwój gminy należą:

- ograniczenia rozwoju przestrzennego i funkcji osadniczej wynikające z potrzeby ochrony:
  - najbardziej cennych ekosystemów wodno – łąkowych w dolinach cieków wodnych i innych obniżen terenowych,
  - kompleksów leśnych,
- występowanie terenów podmokłych oraz rozległych dolin i obniżen terenowych o niekorzystnych warunkach fizjograficznych dla zabudowy,
- ograniczenia w zagospodarowaniu:
  - na terenach objętych przyrodniczą ochroną konserwatorską (Obszar Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi – projektowany Kurpiowski Park Krajobrazowy),
  - na obszarze położonym nad Głównym Zbiornikiem Wód Podziemnych,
  - w strefach ochronnych ujęcia wody,
  - korytarzy infrastruktury technicznej (linia elektroenergetyczna 220 kV),
- znaczny udział zabudowy rozproszonej stwarza trudności w realizacji uzbrojenia technicznego,
- przebieg ruchu tranzytowego przez tereny zabudowy wsi,
- niekorzystne położenie komunikacyjne:
  - brak linii kolejowej,
  - peryferyjne położenie w stosunku do głównych szlaków komunikacyjnych kraju.

- zanieczyszczenie wód Narwi i Pisy, pochodzenia zewnętrznego, utrudniające rozwój funkcji turystyczno-wypoczynkowej,
- zagrożenia dla ekosystemów łąkowo-wodnych w dolinie Pisy z uwagi na postępujący proces erozji dennej wód rzecznych,
- brak systemowego rozwiązania zbiórki, selekcji i transportu odpadów stałych,
- nierozwiązana gospodarka ściekowa we wsiach posiadających wodociągi - Zbójna, Dębники i Dobrylas,
- ograniczony zakres oraz niski standard świadczonych usług,
- niekorzystna sytuacja wiekowa w gminie charakteryzująca się dużym udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym,
- niekorzystna struktura płci charakteryzująca się niedoborem kobiet, szczególnie młodych,
- duże rozmiary bezrobocia, szczególnie wśród absolwentów i ludzi młodych w przedziale wiekowym 18 – 34 lata.
- mało chłonny rynek zbytu,
- niski udział użytków rolnych w powierzchni całkowitej gminy,
- dominacja gruntów o mało korzystnych warunkach dla produkcji rolnej –VI klasy - najniższa w rejonie jakoś rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- duży udział lasów jako czynnik ograniczający wielkość rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- ograniczony poziom usług na rzecz rolnictwa,
- brak zakładów przetwórstwa rolno – spożywczego,
- słabe wyposażenie gminy w infrastrukturę techniczną, zwłaszcza w zakresie zwodociągowania gospodarstw rolnych.
- duże potrzeby w zakresie renowacji i modernizacji urządzeń melioracyjnych,
- niskie nakłady środków produkcji na rolnictwo,
- trudności zbytu produktów rolnych,
- znaczna część użytków zielonych położona w strefie nadrzecznej jest wykorzystana w ograniczonym zakresie,
- brak ogólnodostępnej bazy turystycznej,
- brak sieci wodociągowej w 16 wsiach gminy,
- brak programu zwodociągowania gminy przy rozproszonym charakterze zabudowy uniemożliwia kontynuowanie budowy sieci wodociągowej,
- brak rozwiązanej gospodarki ściekowej na terenie całej gminy,
- brak sieci gazowej wysokiego ciśnienia w tej części województwa ogranicza możliwość zaopatrzenia gminy w gaz przewodowy,
- konieczność przeprowadzenia remontu i modernizacji części odcinków linii 15 kV oraz linii

komunalno – oświetleniowych nn,

- zły stan techniczny dróg i niska nośność podbudów jezdni,
- braki ulepszonych nawierzchni dróg powiatowych i gminnych,
- zbyt wąskie pasy drogowe ulic i głównych dróg tranzytowych,
- słabo rozwinięta sieć drogowa na niektórych obszarach gminy,
- słabo rozwinięte zaplecze ruchu kołowego.

2. CELE ROZWOJU

Cele rozwoju gminy jak i kierunki rozwoju zagospodarowania przestrzennego sformułowane zostały w wyniku wszechstronnej analizy uwarunkowań przedstawionych w pierwszej części opracowania "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zbójna - diagnoza".

Biorąc za podstawę rozpoznane w trybie sporządzania studium uwarunkowania rozwoju wynikające z:

- istniejącego zagospodarowania i uzbrojenia obszaru gminy,
- dotychczasowego przeznaczenia terenów i wniosków w sprawie zmiany przeznaczenia,
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych,
- stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- prawa własności gruntów,
- jakości życia mieszkańców,
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych,

określono cel nadrzędny i cele szczegółowe w podziale na grupy problemowe: przyrodnicze, społeczne, gospodarcze, komunikacyjne i infrastrukturalne.

2.1. CEL NADRZĘDNY - STRATEGICZNY

Głównym celem rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy Zbójna jest:

poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zrównoważony rozwój gminy przy racjonalnym wykorzystaniu walorów przyrodniczych i gospodarczych środowiska, istniejącego majątku trwałego, potencjału infrastrukturalnego i produkcyjnego, w tym walorów rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

2.2. CELE SZCZEGÓŁOWE - OPERACYJNE

Problemowym rozwinięciem celu nadrzędnego będzie tworzenie warunków do realizacji następujących grup celów szczegółowych:

Ekologiczne cele rozwoju

- zachowanie systemu naturalnych powiązań przyrodniczych obejmujących aktywne biologicznie ekosystemy łąkowe, bagienne, wodne i leśne, które mają zasadniczy wpływ na utrzymanie równowagi biologicznej w całym środowisku przyrodniczym gminy i jej sąsiedztwa,
- podniesienie kategorii ochrony obszaru gminy uznanego za obszar chronionego krajobrazu do rangi parku krajobrazowego,
- racjonalne wykorzystanie przyrodniczych walorów w gospodarczym rozwoju gminy,
- zapewnienie co najmniej normatywnych warunków sanitarnych zamieszkiwania ludności, przede wszystkim w zakresie jakości powietrza atmosferycznego i poziomu hałasu,
- ochrona wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniem ich ściekami, środkami ochrony roślin i ubocznymi skutkami nawożenia,
- zwiększenie zasobów i dyspozycyjności wód powierzchniowych,
- likwidacja konfliktów i zagrożeń spowodowanych dotychczasową działalnością gospodarczą.

Spoleczne cele rozwoju:

- tworzenie warunków do wzrostu ilości miejsc pracy na terenie gminy,
- rozwój i podnoszenie standardów technicznych i cywilizacyjnych budownictwa mieszkaniowego i usługowego,
- utrzymanie i racjonalne wykorzystanie obiektów środowiska kulturowego – preferowane funkcje usługowe, turystyczne i rekreacyjne,
- przeciwdziałanie procesom degradacji obiektów zabytkowych,
- tworzenie warunków do rozwoju oświaty, podnoszenia poziomu wykształcenia oraz świadomości ekologicznej mieszkańców,
- promocja zdrowego stylu życia oraz tworzenie warunków do rozwoju sportu,
- tworzenie warunków do zaspakajania potrzeb kulturalnych miejscowej ludności,
- rozwój opieki zdrowotnej i socjalnej oraz przeciwdziałanie patologiom i uzależnieniom,
- łagodzenie skutków transformacji społecznej, zwłaszcza bezrobocia.

Gospodarcze cele rozwoju:

- wykorzystanie możliwości produkcyjnych rolnictwa zgodnie z uwarunkowaniami wynikającymi z jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- dostosowanie kierunków i intensywności produkcji rolnej do uwarunkowań przyrodniczych i ekonomicznych,
- poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych,
- dostosowanie zabudowy rolniczej do wymagań nowoczesnej gospodarki rolnej,
- rozwój przemysłu rolno – spożywczego wykorzystującego miejscowe plody rolne i zasoby

ludzkie,

- rozwój usług rolniczych i instytucji obsługi rolnictwa,
- rozwój gospodarki leśnej i zwiększanie lesistości gminy, w tym zalesianie gruntów marginalnych,
- stwarzanie nowych miejsc pracy poza rolnictwem poprzez wielofunkcyjny rozwój wsi,
- rozwój wielokierunkowej działalności zapewniającej alternatywne źródła dochodów ludności wiejskiej,
- pozyskiwanie inwestorów tworzących nowe miejsca pracy oraz zapewnienie wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw,
- rozwój zaplecza obsługi ruchu turystycznego.

Cele rozwoju komunikacji:

- podnoszenie stanu technicznego i standardu wyposażenia dróg w urządzenia komunikacji, zwłaszcza przy drodze wojewódzkiej,
- podnoszenie standardu usług komunikacyjnych oraz dostosowanie nośności dróg i ulic do potrzeb gospodarczych regionu i gminy,
- minimalizacja kolizji i poprawa bezpieczeństwa ruchu samochodowego i pieszego,
- minimalizacja kolizji między ruchami komunikacyjnymi a zabudową oraz między różnymi rodzajami komunikacji,
- poprawa dostępności do środków komunikacji zbiorowej,
- wprowadzanie ruchu rowerowego jako alternatywy dla ruchu samochodowego.
- poprawa zaplecza obsługi ruchu tranzytowego i turystycznego.

Cele rozwoju infrastruktury technicznej:

- sprawne i niezawodne funkcjonowanie wszystkich systemów infrastruktury technicznej zapewniające zaspokojenie potrzeb w sposób ciągły i efektywny ekonomicznie,
- sukcesywne rozwiązywanie problemu gospodarki ściekowej na terenie gminy,
- rozwiązanie problemu zbiórki, selekcji, transportu i składowania odpadów stałych,
- dostosowanie systemu elektroenergetycznego do potrzeb wynikających z długookresowego rozwoju gminy oraz stworzenie warunków do sprawnego i niezawodnego funkcjonowania systemu,
- stworzenie warunków do doprowadzenia gazu przewodowego na teren gminy oraz wymiany uciążliwych dla środowiska nośników energii na proekologiczne,
- rozwój nowoczesnych systemów ogrzewania w celu poprawy efektywności ich funkcjonowania i zmniejszenia uciążliwości dla środowiska,
- rozwój nowoczesnych technik łączności oraz wdrażanie systemu internetowego.

3. KIERUNKI I ZASADY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

3.1. STRUKTURA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA

Gmina Zbójna położona jest na obszarze Równiny Kurpiowskiej, jednym z największych i najciekawszych regionów etnograficznych w Polsce. Cały obszar gminy charakteryzuje się słabymi glebami z dużym udziałem powierzchni leśnych. Użytki rolne zajmują 50 % powierzchni gminy. W ich strukturze przeważają użytki zielone. Lasy zajmują 44,1 % powierzchni gminy i występują w dużych kompleksach. Panującymi zespołami są bory sosnowe, a w strukturze własności dominują lasy Skarbu Państwa.

Obszar gminy wyróżnia bogactwo walorów środowiska przyrodniczego. Występuje tu szereg obiektów i obszarów objętych przyrodniczą ochroną konserwatorską. Gmina położona jest w Obszarze Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi i należy do krajowego ekologicznego systemu obszarów chronionych ESOCH.

Rozległe doliny rzek Narwi i Pisy tworzą korytarz ekologiczny łączący jeziora mazurskie z doliną Wisły.

Wysokie walory przyrodnicze sprawiają, że gmina jest obszarem atrakcyjnym pod względem turystycznym. Poza walorami przyrodniczymi, obszar wzbogaca dobrze zachowane środowisko kulturowe regionu etnograficznego Kurpiowszczyzny.

Przez teren gminy przebiegają szlaki turystyczne:

- samochodowe - drogą wojewódzką nr 645 Łomża - Myszyniec oraz drogami powiatowymi,
- pieszo - rowerowe,
- wodne - rzekami Narwią i Pisą.

Wsie są zróżnicowane pod względem charakteru zabudowy. W części wschodniej dominuje zabudowa zwarta w postaci wsi ulicówki, a w części zachodniej zabudowa jest luźna, często rozproszona, kolonijna. Zainwestowanie wsi stanowi zabudowa zagrodowa. W uzupełnieniu występują pojedyncze obiekty usługowe i zabudowa letniskowa.

Głównym elementem sieci drogowej jest droga wojewódzka Nr 645 Łomża - Myszyniec, przebiegająca przez gminę ze wschodu w kierunku północno - zachodnim. Droga wojewódzka łączy sieć dróg powiatowych obsługujących jednostki osadnicze gminy.

Istotnym elementem w przestrzeni jest napowietrzna linia elektroenergetyczna 220 kV przebiegająca tranzytowo przez południowo - wschodnią część gminy.

Podstawowa funkcja gminy – rolnicza.

Funkcje uzupełniające – gospodarka leśna i turystyka.

Gmina położona jest w zasięgu oddziaływania regionalnego ośrodka rozwoju - miasta Łomży.

Z uwagi na uwarunkowania przyrodnicze oraz istniejące zainwestowanie na obszarze gminy wydzielono następujące jednostki strukturalne:

- **Jednostka I - ośrodek gminny** – obejmuje zainwestowaną część obszaru Zbójnej oraz tereny położone w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącego zainwestowania,
- **Jednostka II – rolniczo - leśna** – obejmuje środkową i północno-zachodnią część gminy,
- **Jednostka III – ekologiczno – turystyczna** – obejmuje południowo-wschodnią i wschodnią część gminy z dolinami rzek Narwi i Pisy.

3.1. Jednostka I – ośrodek gminny Zbójna

Zbójna położona jest w środkowej części gminy, przy drodze wojewódzkiej nr 645 Łomża - Myszyniec. W systemie osadniczym województwa jest ośrodkiem o znaczeniu gminnym. W Zbójnej skoncentrowane są usługi z zakresu obsługi ludności oraz rolnictwa.

Funkcja turystyczna odgrywa małą rolę w strukturze funkcjonalnej. Ruch turystyczny ogranicza się do turystyki tranzytowej po drodze wojewódzkiej. Pod względem atrakcyjności krajoznawczej Zbójna należy do grupy miejscowości o znaczeniu lokalnym. Najważniejszymi obiektami o walorach krajoznawczych są wpisane do rejestru zabytków: kościół parafialny oraz plebania. Zabudowa wsi ukształtowana została w formie zabudowy ulicowej, głównie wzdłuż drogi wojewódzkiej Łomża - Myszyniec oraz wzdłuż dróg gminnych.

Przez tereny położone w środkowej i wschodniej części obszaru przebiega lokalny ciąg ekologiczny - dolina cieku wodnego, obejmujący tereny trwałych użytków zielonych. W części południowej oraz na zachód od istniejącego zainwestowania wsi znajdują się duże kompleksy lasów państwowych o siedliskach przydatnych dla rekreacji.

Funkcja ośrodka: usługowo - rolnicza.

Główne kierunki rozwoju:

- utrwalanie dominującej roli Zbójnej w sieci osadniczej gminy poprzez koncentrację funkcji: mieszkaniowej, administracji i usług z zakresu obsługi ludności o znaczeniu gminnym,
- rozwój drobnej wytwórczości i usług,
- rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego w oparciu o własną bazę surowcową,
- rozwój usług rolniczych i instytucji obsługi rolnictwa,
- wykształcenie ośrodka obsługi ruchu turystycznego poprzez rozwój usług z zakresu handlu, gastronomii, hotelarstwa i obsługi podróży,
- rozwój funkcji turystycznej: krajoznawczej i pobytowej poprzez rozbudowę infrastruktury dla potrzeb turystyki i rekreacji,
- ochrona wysokich walorów przyrodniczo - kulturowych,

- poprawa wyposażenia w infrastrukturę techniczną,

3.2. Jednostka II – rolniczo - leśna

Obszar jednostki charakteryzuje się niską jakością rolniczej przestrzeni produkcyjnej, dużym udziałem użytków zielonych oraz lasów w strukturze użytkowania.

Na obszarze znajdują się: rezerваты przyrody (Kaniston, Czarny Kąt, Łokieć i projektowany rezerwat Uroczysko Łokieć), lasy ochronne, użytki ekologiczne. Występują duże kompleksy leśne o przydatnych dla rekreacji siedliskach. Północno - zachodnia część jednostki położona jest nad Głównym Zbiornikiem Wód Podziemnych.

W jednostce dominuje gospodarka rolna z dobrze rozwiniętą produkcją zwierzęcą (chów bydła mlecznego). Funkcję uzupełniającą pełni gospodarka leśna.

Pomimo wysokich walorów środowiska, funkcja turystyczna nie jest rozwinięta. Ogranicza się do turystyki po szlakach pieszo - rowerowych i samochodowych.

Sieć osadniczą jednostki tworzy 8 wsi. Największymi pod względem liczby mieszkańców są: Kuzie, Wyk, Laski, Popiołki.

Wszystkie jednostki osadnicze to wsie typowo rolnicze. Funkcja usługowa jest słabo rozwinięta.

Największa koncentracja usług podstawowych występuje we wsi Kuzie. Wieś pełni funkcję ośrodka wspomagającego dla miejscowości gminnej w zakresie obsługi ludności.

Główne kierunki rozwoju:

- ochrona wysokich wartości środowiska przyrodniczego,
- ochrona krajobrazu kulturowego,
- rozwój rolnictwa o kierunku hodowlanym,
- ochrona i poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- umiarkowany, zrównoważony rozwój funkcji osadniczej,
- rozwój agroturystyki,
- rozwój gospodarki leśnej,
- rozwój usług z zakresu obsługi ludności i rolnictwa,
- kształtowanie we wsi Kuzie ośrodka wspomagającego dla miejscowości gminnej w zakresie obsługi ludności,
- rozwój drobnej wytwórczości przyjaznej środowisku,
- rozwój przetwórstwa rolno - spożywczego,
- poprawa wyposażenia w infrastrukturę społeczną i techniczną.

3.3. Jednostka III - ekologiczno -turystyczna

Jednostka charakteryzuje się wysokimi walorami środowiska przyrodniczego, w tym urozmaiconą rzeźbą terenu, obecnością rzek Narwi i Pisy oraz znacznym udziałem łąk i pastwisk. Rolnicza przestrzeń produkcyjna o niskiej jakości gruntów z przewagą V i VI klasy bonitacyjnej. Duże kompleksy leśne występują w środkowej i północnej części jednostki. Podstawową funkcją jednostki jest rolnictwo wykorzystujące naturalne tereny trwałych użytków zielonych. Funkcję uzupełniającą pełni turystyka z rozwiniętą bazą rekreacyjno - wypoczynkową w postaci zabudowy letniskowej oraz szlakami turystyki pieszo-rowerowej, samochodowej i wodnej.

Sieć osadniczą jednostki tworzy 10 wsi: Dębniki, Pianki, Tabor, Gontarze, Ruda Osowiecka, Piasutno Żelazne, Poredy, Siwiki, Jurki, Dobrylas,

Dobrylas - wieś wyposażona w usługi podstawowe, pełni funkcję ośrodka wspomagającego dla miejscowości gminnej w zakresie obsługi ludności. W pozostałych miejscowościach jednostki funkcja usługowa nie jest rozwinięta.

Ważną rolę w strukturze odgrywa funkcja turystyczna, która rozwija się w większości wsi jednostki. Największa koncentracja zabudowy letniskowej występuje we wsiach: Jurki, Siwiki, Piasutno Żelazne, Stanisławowo, Pianki.

Na terenie jednostki, na gruntach wsi Pianki funkcjonuje gminne wysypisko śmieci.

Przez obszar jednostki przebiega napowietrzna linia elektroenergetyczna 220 kV.

Obszar jednostki ze względu na walory przyrodnicze oraz istniejącą bazę posiada predyspozycje do rozwoju funkcji turystycznej.

Główne kierunki rozwoju:

- ochrona wysokich walorów przyrodniczych dolin Narwi i Pisy,
- ochrona krajobrazu kulturowego,
- rozwój rolnictwa zintegrowanego i ekologicznego,
- umiarkowany, zrównoważony rozwój funkcji osadniczej,
- rozwój funkcji turystycznej: pobytowej i krajoznawczej w oparciu o wysokie walory przyrodnicze doliny Narwi i Pisy oraz duże kompleksy leśne,
- rozwój zaplecza obsługi ruchu turystycznego,
- kształtowanie w Dobrymlesie ośrodka wspomagającego dla miejscowości gminnej w zakresie obsługi ludności,
- rozwój usług z zakresu obsługi ludności i rolnictwa,
- rozwój systemów infrastruktury technicznej.

3.2. KIERUNKI ROZWOJU OSADNICTWA

3.2.1. Tendencje demograficzne

Na podstawie analiz przeprowadzonych na etapie diagnozy ustalono, że czynniki kształtujące rozwój demograficzny kształtują się średnio korzystnie. Jedną z przyczyn spadku liczby ludności jest odpływ migracyjny. Mimo stopniowego zmniejszania się rozmiarów odpływu ludności, nadal występuje ujemne saldo migracji. Zanotowany spadek liczby urodzeń wpłynął ograniczająco na przyrost naturalny (w 1999 roku ujemna wartość przyrostu naturalnego). Negatywny wpływ na rozwój demograficzny ma również sytuacja społeczno-gospodarcza, a zwłaszcza trudna sytuacja na rynku pracy, wysoki poziom bezrobocia.

Przy powyższych uwarunkowaniach w okresie najbliższych lat przewiduje się utrzymanie tempa rozwoju demograficznego na dotychczasowym poziomie. Przewiduje się, że liczba mieszkańców gminy ulegnie dalszemu powolnemu spadkowi i w 2010 roku osiągnie wartość około 4250 osób.

Aby ograniczyć niekorzystne czynniki rozwoju demograficznego, należy dążyć do zahamowania procesu odpływu ludności z gminy poprzez:

- tworzenie nowych miejsc pracy,
- tworzenie zachęt do powrotu studiującej młodzieży,
- wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego,
- poprawę dostępności do usług.

3.2.2. System osadniczy

Sieć osadnicza gminy liczy łącznie 19 jednostek osadniczych o bardzo dużym zróżnicowaniu pod względem wielkości; od liczących 1185 – Zbójna, 720 - Kuzie do liczących 30 mieszkańców – Jurki i 34 - Gontarze. Przeciętna wielkość wsi wynosi 231 osób. Strukturę osadniczą gminy tworzą w większości wsie małe (12 spośród 19 liczy mniej niż 200 mieszkańców).

Gęstość zaludnienia gminy wynosi 24 osoby/km² przy średniej w województwie podlaskim 61 osób/km² (na terenach wiejskich 26 osób/ km²).

Głównym ośrodkiem jest Zbójna - w systemie osadniczym województwa - gminny ośrodek rozwoju. Funkcję ośrodków wspomagających dla miejscowości gminnej w zakresie obsługi ludności pełnią:

- Kuzie - wieś położona w północno – zachodniej części gminy,
- Dobrylas - wieś położona we wschodniej części gminy.

Kierunki rozwoju sieci osadniczej:

- Wielofunkcyjny rozwój ośrodka gminnego poprzez:
  - wzmocnienie funkcji usługowych o znaczeniu lokalnym,
  - utrzymanie i dalszy rozwój usług z zakresu sportu i rekreacji,
  - rozwój różnych form opieki społecznej,
  - rozwój i poprawę funkcjonowania zabudowy mieszkaniowej,
  - rozwój funkcji usługowo - produkcyjnych,
  - rozwój usług z zakresu obsługi rolnictwa.
- Utrzymanie i dalszy rozwój wsi Kuzie i Dobrylas jako ośrodków wspomagających poprzez:
  - rozwój i poprawę funkcjonowania placówek usługowych,
  - rozwój usług na rzecz rolnictwa,
  - rozwój funkcji produkcyjno - usługowej,
  - rozwój funkcji turystycznej w oparciu o walory przyrodnicze,
  - rozwój i poprawę funkcjonowania zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej.
- Rozwój funkcji turystyczno - wypoczynkowej w miejscowościach położonych w jednostce III ekologiczno - turystycznej poprzez:
  - rozwój usług z zakresu obsługi ruchu turystycznego,
  - realizację zabudowy letniskowej,
  - przekształcanie istniejących gospodarstw rolnych w agroturystyczne,
  - rozwój i poprawę funkcjonowania zabudowy zagrodowej.
- Wielofunkcyjny rozwój pozostałych wsi w jednostce II rolniczo-leśnej poprzez:
  - rozwój rolnictwa,
  - utrzymanie i rozwój placówek usługowych,
  - utrzymanie i rozwój usług na rzecz obsługi rolnictwa,
  - rozwój funkcji pozarolniczych,
  - rozwój i poprawę funkcjonowania zabudowy zagrodowej.
- Wzmocnienie powiązań funkcjonalnych pomiędzy poszczególnymi ośrodkami systemu osadniczego poprzez:
  - modernizację sieci drogowej,
  - poprawę funkcjonowania komunikacji zbiorowej,
  - rozbudowę systemów łączności,
  - kształtowanie racjonalnych relacji funkcjonalno-przestrzennych społecznie akceptowanych i efektywnych ekonomicznie pomiędzy poszczególnymi ośrodkami.

3.3 KIERUNKI OCHRONY PRZESTRZENI PRZYRODNICZEJ

Zakłada się zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego gminy – ochronę i wzbogacanie walorów przyrodniczych i wartości użytkowych oraz ich racjonalne wykorzystywanie w rozwoju gminy, przy zapewnieniu sprawnego funkcjonowania całego systemu przyrodniczego, w powiązaniu z systemem wojewódzkim i krajowym.

3.3.1. Szczególne formy ochrony przyrody

Obszar gminy Zbójna wyróżnia szczególne bogactwo walorów środowiska przyrodniczego, z czym wiąże się występowanie szeregu obiektów i obszarów podlegających ochronie, jak również kwalifikujących się do objęcia ochroną, bądź podniesienia rangi ochronnej obszarów już uznanych za chronione.

■ Rezerwaty przyrody

Rezerwat KANISTON - utworzony w 1984 roku (zarządzenie MLiPD z dnia 04.07.1984 r., Mon. Pol. Nr 17 z dnia 25 lipca 1984 r., poz. 125), w celu zachowania zwartego, naturalnego kompleksu olsów w Puszczy Kurpiowskiej. Zajmuje powierzchnię 136,59 ha. Obejmuje fragment kompleksu leśnego położonego w odległości 5 km na północny-zachód od miejscowości Zbójna.. Jest to największy i jeden z najlepiej zachowanych na terenie Puszczy Kurpiowskiej bagienny las olszowy o dużej wartości przyrodniczej.

Ze względu na stosunkowo dużą powierzchnię i ukształtowanie terenu, rezerwat ten ma szansę zachowania się w dotychczasowym stanie. Wymagać to będzie jednak odpowiedniego zabezpieczenia przed skutkami melioracji.

Zachowaniu tego przyrodniczo cennego obiektu w naturalnym stanie powinny być podporządkowane sprawy melioracji i regulacji stosunków wodnych w jego sąsiedztwie, a w szczególności na terenie użytków zielonych położonych na zachód od oddziałów 212, 217 i 220. Wymaga to utworzenia strefy ochronnej stosunków wodnych obejmująca teren na przestrzeni co najmniej 300 m od brzegu lasu i od południowo-zachodniej granicy oddziału 217.

Rezerwat CZARNY KĄT - utworzony w 1989 roku na powierzchni 32,97 ha (zarządzenie MliPD z dnia 03.03.1989 r., Mon. Pol. Nr 9 z dnia 30 maja 1989 r., poz. 9), w celu zachowania boru bruszniczowego i czerniczowego charakterystycznych dla Puszczy Kurpiowskiej.

Rezerwat obejmuje niewielki fragment uroczyska Wyk. Las odznacza się dorodnym drzewostanem sosnowym naturalnego pochodzenia w wieku 90-100 lat, z niewielką, pojedynczą domieszką świerka. Dużą część rezerwatu zajmują wyniesienia wydmowe o znacznej wysokości i stromych stokach. Między wyniesieniami występują wilgotne obniżenia z wodą gruntową blisko powierzchni gleby.

Rezerwat, pomimo niewielkiej powierzchni, reprezentuje dość dobrze bory sosnowe Puszczy Kurpiowskiej. Obejmuje on bowiem dwa główne dla Puszczy typy zbiorowisk leśnych: bory brusznicowe i bory czernicowe.

Rezerwat ŁOKIEĆ - utworzony w 1989 roku na obszarze 139,50 ha (zarządzenie MLiPD

z dnia 03.03.1989 r., Mon. Pol. Nr 9, poz. 77 z 1989 r.), w celu zachowania w stanie naturalnym torfowisk niskich i wysokich wraz z otaczającymi zbiorowiskami leśnymi naturalnego pochodzenia, charakterystycznych dla Puszczy Kurpiowskiej.

Rezerwat obejmuje stosunkowo dobrze zachowany fragment Puszczy Kurpiowskiej odznaczający się dość dużym zróżnicowaniem szaty roślinnej i występowaniem rzadkich zbiorowisk roślinnych. Uwarunkowane to jest występowaniem na terenie rezerwatu, obok wyniesień wydmy, z dość głęboko leżącym poziomem wody gruntowej i płaskich terenów z wilgotnymi glebami mineralnymi, również zatorfionych i zabagnionych obniżen.

Rezerwat charakteryzuje się dużą różnorodnością zbiorowisk roślinnych charakterystycznych dla Równiny Kurpiowskiej. Torfowisko wysokie, torfowisko niskie, olsy, sosnowo-świerkowe bory mieszane, bór bagienny i bór czernicowo-sosnowy są uwarunkowane wysokim poziomem wody gruntowej. Cały obiekt i najbliższe jego otoczenie należy chronić przed zmianą stosunków wodnych, ponieważ nawet niewielkie obniżenie poziomu wody spowoduje bardzo szybki zanik większości występujących tu zbiorowisk roślinnych oraz gatunków roślin torfowiskowych i bagiennych.

Projektowany rezerwat UROCZYSKO ŁOKIEĆ o powierzchni około 145 ha, położony jest w sąsiedztwie dwóch istniejących rezerwatów: Łokieć w odległości 600 m na północ oraz Kanistan w odległości 2400 m w kierunku południowo-zachodnim.

Obszar ten charakteryzują szczególne walory przyrodnicze. wynikające z naturalnego charakteru roślinności, bogactwa florystycznego, szczególnie w odniesieniu do flory, obecnością rzadkich składników naszej flory oraz specyfiki i rzadkości głównego w tym obiekcie zbiorowiska leśnego sosnowo-brzozowego lasu bagiennego. Jest to jedyne zachowane tego typu zbiorowisko na rozległym obszarze Równiny Kurpiowskiej charakteryzującej się daleko posuniętym przekształceniem szaty roślinnej i znacznie zaawansowanym procesem niszczenia roślinności bagiennnej i torfowiskowej. Uroczysko Łokieć stanowi bardzo cenne uzupełnienie Rezerwatu Łokieć, w którym występuje bezleśne torfowisko niskie z kilkoma zespołami wysokoturzycowymi i z wczesnymi stadiami sukcesji roślinnej, prowadzącej w kierunku tworzenia zbiorowisk leśnych.

■ Pomniki przyrody

Na terenie gminy Zbójna występuje sześć jałowców pospolitych uznanych rozporządzeniem Wojewody Łomżyńskiego nr 58/83 z 1983 roku za pomniki przyrody i są to:

- grupa pięciu jałowców o obwodzie 37 – 54 cm i wysokości 5 – 10 m rosnących we wsi Pianki na gruncie będącym własnością prywatną,
- pojedynczy jałowiec rosnący we wsi Pianki na gruncie będącym własnością prywatną.

Są to elementy ochrony indywidualnej w systemie przyrodniczym gminy, w stosunku do których obowiązuje zakaz:

- wycinania, niszczenia lub uszkodzania drzew,

- zrywania pączków, kwiatów liści oraz pozyskiwania nasion,
- zanieczyszczania terenu, wzniecania ognia w pobliżu pomnika przyrody,
- umieszczania tablic, napisów i innych znaków za wyjątkiem związanych z ochroną pomnika,
- wykonywania innych czynności mogących zniszczyć pomnik przyrody.

■ Projektowany Kurpiowski Park Krajobrazowy

Z uwagi na szczególnie wyróżniające się walory przyrodnicze oraz położenie w stosunku do innych cennych przyrodniczo obszarów kraju, cały obszar gminy wskazany jest do szczególnej ochrony. Położony jest on w całości w Obszarze Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi (rozporządzenie Wojewody Łomżyńskiego z dnia 19 maja 1998 roku) i należy do krajowego ekologicznego systemu obszarów chronionych (ESOCH). Jest to obszar o charakterze łącznikowym, istotny dla kształtowania systemu powiązań przyrodniczych w dorzeczu Narwi, w połączeniu z układami przyrodniczymi pojezierzy Mazurskich i Pomorskich oraz niziny Mazurskiej, predysponowany do szczególnie wysokiego reżimu gospodarowania środowiskiem.

Obszar ten stanowią fragmenty dawnej Puszczy Kurpiowskiej (Zielonej) oraz tereny ekstensywnych łąk, torfowisk niskich i agrocenoz o tradycyjnym systemie upraw. Mimo przeprowadzonych melioracji zachowały się tu niektóre stanowiska torfowisk niskich i przejściowych.

Podstawowym walorem tego obszaru, oprócz mozaikowego krajobrazu ekstensywnych terenów rolnych, łąk i lasów, jest niski stopień synantropizacji roślinności z liczną listą roślin i zwierząt podlegających ochronie.

Poza niewątpliwymi walorami przyrodniczymi, obszar ten wzbogaca dobrze zachowane środowisko kulturowe regionu etnograficznego Kurpiowszczyzny, głównie architektura, jak również kultywowane tradycje społeczności kurpiowskiej (folklor).

Powyższe uwarunkowania kwalifikują cały obszar gminy do objęcia szczególną ochroną o randze parku krajobrazowego, co wzmocni ten obszar w systemie powiązań przyrodniczych i przyczyni się do dostosowania reżimów ochrony do uwarunkowań ekologicznych. Zasadnicze kierunki zagospodarowania tych terenów zawarte zostały w wymienionym wyżej rozporządzeniu Wojewody Łomżyńskiego, stosowanie którego gwarantuje ochronę całego obszaru gminy przed jego degradacją przyrodniczą. Z chwilą powołania Kurpiowskiego Parku Krajobrazowego zostaną ustanowione zasady zagospodarowania przewidywane dla tego rodzaju form ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego.

■ Użytki ekologiczne

Użytki ekologiczne zaliczane do drobno przestrzennych elementów przyrodniczych, stanowią

istotny element przyrodniczej struktury gminy. Ochrona ich stanowi ważny element całego systemu ochrony rodzimej przyrody. Rozporządzeniem Wojewody Łomżyńskiego Nr 11 z dnia 4 grudnia 1996 roku na obszarze gminy Zbójna utworzone zostały następujące użytki ekologiczne:

L.p.	Nr Rejestru Wojew.	Położenie		Powierzchnia w ha	Opis obiektu
		Oddział	Leśnictwo		
1	12	199g	Gawrychy	0,50	Bagno
2	15	200r	Gawrychy	0,72	Bagno
3	14	208d	Gawrychy	0,63	Bagno
4	13	208g	Gawrychy	1,41	Bagno
5	16,17	213f	Gawrychy	14,79	Bagno
6	18,19	214a	Gawrychy	8,45	Bagno
7	22	239c	Wyk	0,42	Bagno
8	24	240h	Wyk	0,20	Bagno
9	23	240j	Wyk	0,79	Bagno
10	25	241a	Wyk	1,15	Bagno

Na obszarze użytków (wg wymienionego rozporządzenia) zabrania się:

- pozyskiwania, niszczenia lub uszkodzania drzew i innych roślin,
- zbioru wszystkich dziko rosnących roślin,
- niszczenia nor i legowisk zwierzęcych, gniazd ptasich i wybierania jaj,
- wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości, innego zanieczyszczenia wód i gleby oraz powietrza,
- wydobywania torfu i innych kopalin,
- niszczenia gleby oraz zmiany sposobu jej użytkowania,
- palenia ognisk
- zmiany stosunków wodnych.

■ Lasy ochronne

Na obszarze gminy Zbójna występuje 16 powierzchni leśnych uznanych za lasy ochronne o łącznym areale ponad 741,3 ha. Są to lasy: wodochronne o łącznej powierzchni ponad 520 ha, lasy glebochronne o powierzchni około 70 ha, lasy nasienne o powierzchni około 23 ha oraz lasy stanowiące ostaje zwierząt chronionych o powierzchni około 130 ha. Stanowią one własność Skarbu Państwa, pod zarządem Lasów Państwowych Nadleśnictwo Nowogród. W lasach tych należy ograniczać pozyskanie drewna oraz formy ich udostępniania dla ludności.

3.3.2. Sieć dolin małych cieków bezimiennych

Doliny małych cieków bezimiennych oraz obniżenia terenowe pocięte rowami melioracyjnymi (uzupełnione lasami) – elementy drobno przestrzenne systemu, stanowiące ciągi przyrodnicze o znaczeniu lokalnym i funkcjach: ekologicznej, gospodarczej i krajobrazowej.

Podstawowym kierunkiem zagospodarowania tych obszarów jest:

- zachowanie dotychczasowych funkcji i walorów środowiska przyrodniczego,
- ochrona przed zainwestowaniem i degradacją.

Realizacja w/w kierunków zagospodarowania wymagać będzie w szczególności:

- utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania jako ciągów naturalnej zieleni łąkowo-pastwiskowej z zachowaniem lokalnych skupisk wysokiej zieleni łąkowej wraz z dopuszczeniem realizacji w ich obrębie zbiorników małej retencji wodnej,
- ustalenie zakazu wykonywania prac ziemnych naruszających w sposób istotny rzeźbę terenu i układ stosunków wodnych,
- ustalenie zakazu eksploatacji złóż torfów zalegających w dolinach i obniżeniach terenu,
- jak również wprowadzenia zakazu:
  - odprowadzania nieoczyszczonych ścieków,
  - realizacji w ich obrębie obiektów kubaturowych oraz zbiorników i rurociągów do magazynowania i transportu paliw, olejów i smarów,
  - budowy stacji paliw,
  - lokalizacji składowisk odpadów stałych i wylewisk płynnych.

3.3.3. Lasy

Zajmują znaczną powierzchnie obszaru gminy (44,0%) i występują w przewadze w formie dużych kompleksów leśnych – elementy przestrzenne systemu przyrodniczego gminy o znaczeniu ponad lokalnym i funkcjach: ekologicznej, gospodarczej i krajobrazowej.

Podstawowym kierunkiem zagospodarowania obszarów leśnych jest:

- zachowanie lasów jako elementów krajobrazu naturalnego,
- prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z ustaleniami planów urządzenia lasów, uwzględniając zasadę powszechnej ochrony, utrzymania ciągłości użytkowania oraz dostosowania do ustalonych w planach funkcji i form użytkowania,
- szczególną ochronę powierzchni leśnych pełniących rolę lasów ochronnych,
- udostępniania i częściowego przystosowywania kompleksów leśnych do lokalnych potrzeb rekreacyjno-wypoczynkowych,
- wykonanie rekultywacji i zagospodarowania wyrobisk poeksploatacyjnych,
- powiększanie powierzchni leśnych, zalesiając grunty nieprzydatne w produkcji rolnej,
- jak również wprowadzenia zakazu:
  - przeznaczania powierzchni leśnych na cele nieleśne,
  - zabudowy z wyjątkiem urządzeń integralnie związanych z ich funkcją,
  - realizacji przebiegu urządzeń liniowych (linii elektroenergetycznych, gazociągów, ropociągów,

kolektorów sanitarnych, linii telekomunikacyjnych, dróg itp.) wymagających znacznych wylesień,

- wykonywanie melioracji trwale naruszających układ stosunków wodnych w dolinach rzecznych na obszarach leśnych,
- lokalizacji składowisk odpadów przemysłowych i komunalnych.

3.3.4. Zieleń urządzona

Zieleń ogrodów przydomowych, przykościelna, cmentarna, itp. – elementy uzupełniające system przyrodniczy gminy o znaczeniu lokalnym.

Podstawowym kierunkiem zagospodarowania jest ochrona powierzchni istniejących form zieleni urządzonej przed likwidacją, z wyjątkiem szczególnych przypadków - realizacji bardzo ważnych elementów komunikacyjnych lub infrastrukturalnych.

Realizacja ochrony istniejącej zieleni urządzonej wymagać będzie w szczególności:

- zakazu przeznaczania tych terenów na inne cele w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu,
- doboru odpowiednich, do warunków siedliskowych i układów przestrzennych, gatunków zieleni,
- zachowania funkcji zieleni cmentarnej łącznie z ich układem przestrzennym, fizjograficznym i przyrodniczym.

3.3.5. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych

W ramach ochrony wód powierzchniowych i podziemnych zakłada się:

- uzyskanie i utrzymanie przynajmniej w I klasie czystości wód Narwi oraz przynajmniej w II klasie czystości wód Pisy i wszystkich pozostałych cieków na obszarze gminy,
- ochronę wód gruntowych przed zanieczyszczeniami sanitarnymi, rolniczymi i przemysłowymi,
- szczególną ochronę wód Głównego Zbiornika Wód Podziemnych "Sandr Kurpiowski" zalegającego pod zasadniczą (północną) częścią obszaru gminy,

Realizacja powyższych założeń wymagać będzie w szczególności:

- zakazu odprowadzania do wód powierzchniowych oczyszczonych ścieków sanitarnych i przemysłowych w wielkościach, które nie gwarantują utrzymania obowiązującej II klasy czystości wód,
- zakazu odprowadzania nie oczyszczonych ścieków do gruntu,
- budowy zbiorczych systemów kanalizacyjnych z oczyszczalniami ścieków lub indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków,

- zachowania stref ochronny dla studni stanowiących ujęcia komunalne oraz przestrzegania zasad ich zagospodarowania, wynikających z decyzji administracyjnych ustanawiających te strefy,
- właściwego doboru terenów (skład fizyko-mechaniczny gleb, budowa geologiczna, spadki) dla rolniczego wykorzystania odchodów płynnych z ferm produkcji zwierzęcej.

3.3.6. Ochrona powietrza atmosferycznego

W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego działania powinny zmierzać w kierunku przeciwdziałania wzrostowi zanieczyszczeń powietrza, głównie substancjami pochodzącymi z procesów energetycznych, przemysłowych oraz komunikacji samochodowej (zwłaszcza pyłów zawieszonych, dwutlenku siarki i azotu oraz ołowiu).

Realizacja powyższego założenia wymagać będzie w szczególności:

- obowiązku stałego monitoringu atmosfery jako podstawy ustalenia lokalnych, jednostkowych norm emisji zanieczyszczeń lub ich likwidacji w formie stosownych decyzji administracyjnych,
- obowiązku stosowania technologii przyjaznych środowisku lub instalowania urządzeń do redukcji zanieczyszczeń w obiektach mogących stanowić źródła emisji zanieczyszczeń,
- stosowaniu proekologicznych nośników energii cieplnej (gaz, olej opałowy, energia elektryczna) – kotłownie szkolne i inne obiekty użyteczności publicznej, jak również gospodarstwa domowe,
- obowiązku ograniczenia ponadnormatywnej uciążliwości zakładu do granic własnej działki,
- przestrzegania wartości dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń określonych w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 28.04 1998 roku w sprawie dopuszczalnych wartości stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu (Dz. U. Nr 55, poz.355),

3.3.7. Ochrona ludzi i środowiska przed hałasem i wibracjami

Działania w tym zakresie powinny zmierzać w kierunku minimalizacji poziomu hałasu i wibracji, głównie, na obszarach stałego pobytu (zamieszkania) ludzi.

Realizacja powyższych założeń wymagać będzie w szczególności:

- eliminacji z obszarów zamieszkania źródeł hałasu o ponadnormatywnym natężeniu poprzez zabezpieczenia techniczne lub zmianę technologii i urządzeń,
- ograniczania ponadnormatywnego hałasu i wibracji do granic własności działek, na których zlokalizowane są ich źródła powstawania,
- wznoszenie budynków z pomieszczeniami przeznaczonymi na stały pobyt ludzi poza zasięgiem uciążliwości wynikających z funkcjonowania tras komunikacyjnych (szczególnie

wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 645),

- stosowanie odpowiednich rozwiązań technicznych eliminujących negatywne oddziaływanie tras komunikacyjnych, w przypadku małych odległości zabudowy, poprzez między innymi: zabezpieczenia akustyczne (okna o podwyższonej izolacji akustycznej), ekranów akustycznych, nasadzeń zieleni izolacyjnej ograniczającej rozprzestrzenianie się hałasu i wibracji,
- tworzenie obszarów ograniczonego użytkowania, w przypadkach jeżeli zastosowane dostępne urządzenia techniczne, technologiczne i organizacyjne nie zapewniają odpowiednich standardów jakości środowiska,
- uwzględniania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu wartości progowych poziomów hałasu zawartych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9.01.2002 roku w sprawie wartości progowych poziomów hałasu (Dz. U. Nr 8, poz. 81).

3.3.8. Ochrona przed szkodliwym elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym

Podstawnym kierunkiem gospodarki przestrzennej w w/w zakresie jest zmniejszenie do minimum oddziaływania szkodliwego promieniowania niejonizującego na ludzi i środowisko przyrodnicze. Źródłem szkodliwego elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego są głównie przesyłowe linie elektroenergetyczne wysokich napięć. Przez obszar gminy przebiega linia elektroenergetyczna 220 kV.

W celu maksymalnej ochrony przed promieniowaniem niejonizującym należy zachować strefy wolne od zabudowy i stałego przebywania o minimalnej szerokości 24,0 m od skrajnego przewodu (zalecana 36,0 m od osi linii),

3.3.9. Ochrona powierzchni ziemi

W celu ochrony powierzchni ziemi i racjonalnego wykorzystania jej walorów użytkowych w rozwoju gminy, przyjmuje się następujące kierunki zagospodarowania:

- ochronę powierzchni ziemi przed zanieczyszczeniami stałymi i płynnymi,
- ochronę rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed przeznaczaniem jej na cele nierolnicze,
- ochronę powierzchni ziemi przed negatywnymi skutkami powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych.

Realizacja powyższych założeń wymagać będzie w szczególności:

- likwidacji „dzikich” (nie urządzonych) składowisk odpadów,
- stworzenie systemu gromadzenia i wywozu odpadów stałych (na nowo wybudowane gminne składowisko odpadów) gwarantującego ochronę środowiska przyrodniczego przed zanieczyszczeniem oraz umożliwiającego odzysk (recykling) surowców wtórnych w drodze selekcji odpadów u ich wytwórców lub składowisku gminnym, jak również systemu zbytu odzyskanych surowców,
- zachowanie dotychczasowej struktury przestrzennej gruntów rolnych i leśnych z możliwością

ekologicznego jej wzbogacania (zadrzewienia śródpolne, remizy, użytki ekologiczne itp.),

- ochrony kompleksów gleb chronionych, szczególnie klas III i IV oraz wszystkich innych pochodzenia organicznego przed zmianą ich przeznaczenia na cele inne niż produkcji rolnej,
- podnoszenia jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez dalszą poprawę stosunków wodnych łącznie z budową zbiorników małej retencji,
- racjonalnej eksploatacji złóż surowców mineralnych z zachowaniem wymogów ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku - Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 27, poz. 96),
- rekultywacji i zagospodarowaniu wyrobisk po eksploatacji surowców mineralnych,
- wprowadzenia zakazu eksploatacji złóż torfów w dolinach i obniżeniach terenowych.

3.3.10. Zagrożenia powodziowe

Zarówno rzeka Pisa jak również Narew, przepływające przez obszar gminy, w przypadku obfitych zimowych opadów śniegu i gwałtownego jego topnienia, występują z koryt rzecznych rozlewając wody na część obszaru dolinowego. Znaczne oddalenie terenów zabudowanych od koryt rzecznych, jak również lokalizacja ich na terenach położonych ponad poziomem rozlewanego przez rzekę lustra wody, czynią iż zagrożenie powodziowe na obszarze gminy nie występują. Przy szczególnie wysokich stanach wód wiosennych, stwarzają one zagrożenie dla kilku budynków w miejscowości Dodrylas i Gątarze.

W celu ograniczenia wielkości powierzchni terenów zalewowych należy przede wszystkim:

- pozostawić potencjalne tereny zalewowe w dotychczasowym użytkowaniu (łąki, pastwiska), bez prawa ich zabudowy,
- ustalić zakaz zmian rzeźby terenu powodujących zmiany stosunków hydrograficznych i hydrologicznych oraz zakaz tworzenia poprzecznych przegród dolin, ograniczających spływ wód roztopowych i opadowych.

3.4. KIERUNKI OCHRONY PRZESTRZENI KULTUROWEJ

Zasoby dziedzictwa kulturowego jako trwałe elementy zagospodarowania obszaru stanowią istotny element tożsamości, świadczący o ciągłości działalności i dorobku społeczności lokalnej. Podstawowym celem polityki władz gminy w tej dziedzinie powinna być ochrona oraz racjonalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego. Wszelkie prace remontowe, zmiany własności, zmiany funkcji i przeznaczenia obiektów wymagają pisemnej zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, w trybie określonym przez Rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 11 stycznia 1994 r. w sprawie zezwoleń na prowadzenie prac konserwatorskich przy zabytkach i archeologicznych pracach wykopaliskowych.

Najpełniejszą ochronę obiektów dziedzictwa kulturowego przed naturalnym niszczeniem, dewastacją przez człowieka poprzez wykorzystywanie na nieodpowiednie cele lub obudowywanie innymi obiektami, można uzyskać poprzez sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Plany powinny zawierać regulacje dotyczące przeznaczenia i zagospodarowania

terenów, na których znajdują się obiekty podlegające ochronie.

3.4.1. Tereny i obiekty dóbr kultury podlegające ochronie prawnej

A. Obiekty i tereny zabytkowe oraz obiekty kulturowe

Dębniki

1. Dom Nr 4, drewn., ok. 1920,
2. Dom Nr 6, drewn., ok. 1920,
3. Dom Nr 7, drewn., ok. 1920,
4. Dom Nr 8, drewn., ok. 1920,
5. Dom Nr 9, drewn., ok. 1920,
6. Dom Nr 10, drewn., ok. 1920,
7. Dom Nr 20, drewn., ok. 1920,
8. Dom Nr 32, drewn., ok. 1920,

Dobrylas

1. Zespół kościoła paraf. p.w. Najświętszego Sakramentu:
  - a) kościół, drewn., l. 20 XX w., */ nr rej. A - 513
2. Kapliczka, mur., pocz. XX w.,
3. Cmentarz rzymskokatolicki,
4. Dom Nr 2, drewn., l. 20 XX w.,
5. Dom Nr 4, drewn., pocz. XX w.,
6. Dom Nr 5, drewn., pocz. XX w.,
7. Dom Nr 11, drewn., ok. 1918 r.,
8. Dom Nr 12, drewn., ok. 1918 r.,
9. Dom Nr 13, drewn., pocz. XX w.,
10. Dom Nr 45, drewn., pocz. XX w.,
11. Dom Nr 97, drewn. l. 30 XX w.,
12. Dom Nr 108, drewn. pocz. XX w.,
13. Mogiła powstańców z 1863 r.

Gontarze

1. Cmentarz - mogiła powstańców z 1863 r. */ nr rej. A - 431

Kuzie

- Zespół kościoła paraf. p.w. MB Różańcowej * / nr rej. A - 521
  - a) kościół, drewn., 1921 r.,
  - b) dzwonnica, drewn., 1921 r.,
  - c) plebania, mur., 1925 r.,
- Cmentarz rzymskokatolicki
- Leśniczówka, mur., 1931 r.,

- Dom Nr 42, drewn., l. 20 XX w.,

Laski

1. Kapliczka, mur., l. 20 XX w.,

Piasutno Żelazne

1. Mogiła żołnierzy AK z II wojny światowej
2. Cmentarz z I wojny światowej,

Popiołki

1. Dom Nr 33, drewn., 1919 r.,
2. Dom Nr 38, drewn., l. 20 XX w.,

Popiołki Charubin

1. Cmentarz - mogiła powstańców z 1863 r. * / nr rej. A - 442

Poredy

1. Dom Nr 1, drewn., pocz. XX w.,
2. Dom Nr 5, drewn., l. 20 XX w.,
3. Dom Nr 6, drewn., l. 20 XX w.,
4. Dom Nr 11, drewn., l. 20 XX w.,
5. Dom Nr 17, drewn., l. 20 XX w.,

Siwiki

1. Cmentarz z I wojny światowej */ nr rej. A - 436

Wyk

- Dom, drewn., l. 20 XX w.,

Zbójna

1. Zespół kościoła paraf. p.w. Wincentego A'Paulo: */ nr rej. A - 554
  - a) kościół, mur., 1892 r. przebudowany 1923 r.,
  - b) plebania, mur., 1920 r.,
2. Cmentarz rzymskokatolicki,
3. Kaplica cmentarna, mur., l. 20 XX w.,
4. Dom Nr 87, drewn., l. 20 XX w.,
5. Dom Nr 182, drewn., l. 20 XX w.

.....*/ obiekty zabytkowe (wpisane do rejestru

zabytków)

B. Stanowiska archeologiczne (znane)

- 1/ Osowiec st. 1
- 2/ Osowiec st. 2
- 3/ Ruda Osowiecka st. 1
- 4/ Stanisławowo st. 1
- 5/ Gontarze st. 2

- 6/ Pianki st. 1
- 7/ Pianki st. 2
- 8/ Pianki st. 3
- 9/ Dobrylas st. 1
- 10/ Dobrylas st. 2
- 11/ Dobrylas st. 3
- 12/ Dobrylas st. 4
- 13/ Dobrylas st. 5
- 14/ Poredy st. 1
- 15/ Poredy st. 2
- 16/ Poredy st. 3
- 17/ Siwiki st. 1
- 18/ Dziedzice st. 1
- 19/ Parzychy st. 1
- 20/ Parzychy st. 2
- 21/ Parzychy st. 3
- 22/ Parzychy st. 4
- 23/ Dębniki st. 1

3.4.2. Zasady i kierunki ochrony konserwatorskiej

Obiekty zabytkowe (wpisane do rejestru zabytków) objęte są ścisłą ochroną konserwatorską, która polega na ich zachowaniu i konserwacji. Wszelkie prace przy obiektach i na terenach zabytkowych oraz w ich bezpośrednim otoczeniu mogą być prowadzone tylko za zgodą Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Obiekty kulturowe (pozostałe figurujące w spisie) stanowią przedmiot zainteresowania konserwatorskiego, podlegają zachowaniu i ochronie. Prace przy obiektach kulturowych powinny być uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Rozbiórka budynku o wartościach kulturowych może być dokonana tylko w uzasadnionych przypadkach (zły stan zachowania) za zgodą Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Cmentarze i mogiły historyczne

Ochrona cmentarzy i mogił historycznych polega na:

- wyłączeniu ich spod wszelkiej działalności inwestycyjnej, nie związanej z rewaloryzacją,
- zachowaniu i konserwacji historycznych elementów ukształtowania terenu cmentarzy (nasypy, wały, układ alejowy, układ kwater i mogił),
- zachowaniu i konserwacji starodrzewu,
- zachowaniu i konserwacji zabytkowych nagrobków, krzyży oraz innych elementów małej

architektury (ogrodzenia, bramy),

- usuwaniu elementów zniekształcających (np. samosiewy),
- zakazie lokalizowania w ich bezpośrednim sąsiedztwie działalności o uciążliwym charakterze oraz obiektów zasłaniających widok na cmentarz, czy też dysharmonizujących przestrzennie i kompozycyjnie z jego elementami.

Stanowiska archeologiczne objęte są obserwacją archeologiczną. Wszelka działalność inwestycyjna na ich terenie może być prowadzona pod nadzorem archeologiczno – konserwatorskim. W przypadku stwierdzenia reliktyw archeologicznych prace powinny być przerwane,

a teren udostępniony do badań archeologicznych, których wyniki zadecydują o możliwości ich kontynuowania.

Opracowano na podstawie materiałów Wojewódzkiego
Oddziału Służby Ochrony Zabytków w Białymstoku, Delegatura
w Łomży

3.5. KIERUNKI ROZWOJU OBSZARÓW ZABUDOWANYCH I PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ

Rozwój obszarów zabudowanych oraz przeznaczonych pod zabudowę wynikać będzie:

- ze stanu zagospodarowania i wykształconych funkcji jednostek osadniczych,
- uwarunkowań środowiska,
- zakładanych kierunków rozwoju gminy.

Rozwój ukierunkowany będzie na podnoszenie ładu przestrzennego w kształtowaniu zagospodarowania gminy przy zachowaniu walorów przyrodniczych i kulturowych środowiska, przy zapewnieniu walorów krajobrazowych zagospodarowania oraz efektywności wykorzystania zasobów.

Głównym kierunkiem zagospodarowania gminy jest ochrona krajobrazu przyrodniczo - kulturowego Równiny Kurpiowskiej. Temu kierunkowi podporządkowane są inne kierunki rozwoju: osadnictwa, turystyki i rekreacji oraz funkcji gospodarczych.

Zasady gospodarowania na obszarze określają:

- Rozporządzenie Wojewody Łomżyńskiego Nr 14/98 z dnia 19 maja 1998 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa łomżyńskiego,

- Ustawa o ochronie przyrody.

Ustalenia zawarte w tych dokumentach są nadrzędne w stosunku do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Kierunki polityki przestrzennej w zakresie terenów zabudowy:

- lokalizowanie zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej, usługowej, rzemiosła produkcyjno - usługowego oraz zabudowy związanej z rozwojem turystyki w strefach zabudowy,
- możliwość realizacji zabudowy lotniskowej i usług związanych z obsługą turystyki w strefach zabudowy wsi,
- zakaz realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w strefach zabudowy wsi oraz eliminowanie funkcji kolizyjnych,
- przestrzeganie zakazu przeznaczania na cele budowlane powierzchni leśnych, stref krawędziowych dolin rzecznych, terenów zalewowych oraz o niekorzystnych dla zabudowy warunkach fizjograficznych (doliny cieków wodnych i inne obniżenia terenu),
- poprawa wizerunku wsi oraz tworzenie nowych wartości kulturowych poprzez
  - dostosowanie nowej zabudowy do tradycji regionalnej w zakresie gabarytów, form zabudowy oraz stosowanego materiału budowlanego,
  - dostosowanie i zharmonizowanie zabudowy i sposobu zagospodarowania przestrzeni z otaczającym krajobrazem i otaczającą zabudową,
  - usunięcie lub odpowiednia przebudowa obiektów dysharmonizujących o obcych dla krajobrazu, otoczenia i tradycji formach,
  - zagospodarowanie lub rozbiórka nieużytkowanych obiektów,
  - modernizacja istniejącej zabudowy w kierunku poprawy estetyki,
  - podporządkowywanie realizacji ukształtowanym historycznie układom zabudowy,
- zabudowa terenów, na których musi nastąpić ustalenie ich przeznaczenia, zasad podziału na działki budowlane, warunków zabudowy i zagospodarowania, ustalenie przebiegu nowych dróg i zasad uzbrojenia technicznego, występuje obowiązek uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych, może nastąpić po wcześniejszym opracowaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- zabudowa terenów, na których istniejące podziały własnościowe (np. wąskie działki,

nieregularny kształt, ukośne położenie względem drogi) uniemożliwiają zagospodarowanie zgodnie z wymogami ładu przestrzennego, może nastąpić po przeprowadzeniu procedury scalenia i podziału.

3.5.1. Jednostka I - ośrodek gminny Zbójna

Kierunki rozwoju struktury funkcjonalno - przestrzennej miejscowości gminnej określono na rysunku w skali. 1 : 7 500 "kierunki zagospodarowania przestrzennego".

Określono kierunki przekształceń istniejącego zainwestowania, tereny, które mogą być przeznaczone pod zabudowę oraz dominujące funkcje poszczególnych terenów tworzących strukturę zainwestowania miejscowości.

Kierunki i zasady zagospodarowania terenów zabudowy:

- rozwój zabudowy mieszkaniowej poprzez:
  - modernizację zasobów i uzupełnienia w ramach istniejącej struktury,
  - realizacja nowych zespołów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na wyznaczonych terenach,
  - sukcesywne przekształcanie zabudowy zagrodowej zlokalizowanej w centrum miejscowości w zabudowę mieszkaniową,
- rozwój usług i funkcji produkcyjnej poprzez:
  - modernizację istniejących oraz realizację nowych obiektów usługowych z zakresu administracji i obsługi ludności,
  - prowadzenie działalności gospodarczej o charakterze nieuciążliwym w obiektach adaptowanych lub lokalizowanych w obrębie terenów zabudowy,
  - realizację zakładów drobnej produkcji, głównie przetwórstwa rolnego,
- rozwój zaplecza obsługi rolnictwa - usług rolniczych i instytucji obsługi rolnictwa poprzez modernizację i rozbudowę istniejących obiektów i urządzeń,
- rozwój zabudowy zagrodowej, głównie na zasadzie modernizacji, przebudowy i rozbudowy istniejących siedlisk,
- rozwój turystyki i wypoczynku oraz zaplecza sportowo - rekreacyjnego poprzez
  - tworzenie bazy noclegowej - zabudowa pensjonatowa, pokoje gościnne w zabudowie mieszkaniowej,

- rozwój usług z zakresu handlu, gastronomii i hotelarstwa,
- realizację obiektów obsługi podróży samochodowych,
- realizację ścieżek rowerowych,
- turystyczne zagospodarowanie kompleksów leśnych – ścieżki piesze i rowerowe,
- rozbudowa cmentarza rzymskokatolickiego,
- rozbudowa zaplecza technicznego poprzez realizację oczyszczalni ścieków.

3.5.2. Jednostka II - rolniczo-leśna i jednostka III - ekologiczno turystyczna

Na obszarze zakłada się umiarkowany rozwój osadnictwa ukierunkowany na polepszanie standardu życia mieszkańców (poprawa warunków mieszkaniowych, wyposażenia w infrastrukturę społeczną i techniczną), odzyskiwanie walorów kulturowych (remonty, rewaloryzacje), tworzenie warunków rozwoju rolnictwa, rozwój gospodarki leśnej oraz funkcji pozarolniczych z wiodącą funkcją turystyczną.

Na rysunku studium „kierunki zagospodarowania przestrzennego” określono strefy obszarów zabudowy. Obejmują one tereny istniejącego zainwestowania, tereny przeznaczone pod zabudowę w obowiązującym planie zagospodarowania przestrzennego oraz tereny predysponowane do rozwoju zabudowy wyznaczone w studium.

Kierunki i zasady zagospodarowania terenów zabudowy:

- rozwój zabudowy mieszkaniowej, usługowej i rolniczej głównie na zasadzie modernizacji, przebudowy i uzupełnień w ramach istniejącej struktury,
  - dopuszcza się lokalizację nieuciążliwego rzemiosła i drobnej produkcji w obiektach adaptowanych lub lokalizowanych w obrębie istniejącej zabudowy;
  - ograniczanie lokalizacji nowej zabudowy do granic stref zabudowy. Powiększanie obszarów zabudowy może nastąpić przez zabudowę terenów położonych w sąsiedztwie wyznaczonej strefy (nie więcej niż 50 m), a na obszarze jednostki ekologiczno - turystycznej w bezpośrednim powiązaniu z zabudową istniejącą i z wyłączeniem pasa terenu o szerokości co najmniej 50 m od linii brzegowej rzek Narwi i Pisy,
  - kształtowanie nowej zabudowy (także istniejącej modernizowanej i przebudowywanej) w dostosowaniu do tradycyjnego budownictwa regionalnego w zakresie skali i bryły zabudowy oraz stosowanego materiału budowlanego:
4. wysokość zabudowy do 2 kondygnacji, w tym poddasze użytkowe,
- poprawa warunków funkcjonowania gospodarstw rolnych poprzez:

- modernizację, przebudowę i rozbudowę istniejących siedlisk rolniczych,
- realizację obiektów dla potrzeb wysokotowarowej produkcji rolnej (fermy hodowlane) – wyłącznie w jednostce II rolniczo – leśnej i poza obszarami zwartej zabudowy wsi,
- rozwój działalności usługowo - produkcyjnej poprzez:
  - modernizację istniejących i realizację nowych obiektów usługowych w dostosowaniu do potrzeb – koncentracja w ośrodkach wspomagających - Dobrymlesie i Kuziach,
  - realizację zakładów drobnej wytwórczości i usług ukierunkowanych na wykorzystanie miejscowych surowców (przetwórstwa rolnego) - w jednostce II rolniczo - leśnej,
  - zagospodarowanie nieużytkowanych obiektów usługowych i produkcyjnych,
- rozwój bazy turystyki i wypoczynku oraz zaplecza sportowo - rekreacyjnego poprzez:
  - urządzenie ogólnodostępnych terenów rekreacyjno - wypoczynkowych w dolinie Pisy i Narwi z miejscami plażowania, ciągami spacerowymi oraz obiektami obsługi turystyki wodnej (stanica wodna, przystań, pole namiotowe) - w rejonach określonych na rysunku studium (Gontarze, Tabory Rzym, Dobrylas)
  - rozbudowę zaplecza obsługi ruchu turystycznego z usługami handlu, gastronomii, hotelarstwa oraz obsługi podróżnych samochodowych,
  - tworzenie gospodarstw agroturystycznych na bazie istniejących gospodarstw rolnych,
  - dostosowanie części zabudowy mieszkaniowej do świadczenia usług turystycznych (pokoje gościnne),
  - rozbudowę bazy wypoczynku pobytowego - zabudowy letniskowej poprzez:
    - * adaptację siedlisk nieprzydatnych do produkcji rolnej,
    - * realizację w strefach zabudowy wsi letniskowych (zabudowa plombowa) oraz na terenach przeznaczonych pod realizację zabudowy letniskowej w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy,
    - * realizację w formie zespołów zabudowy lokalizowanych w strefach rozwoju zabudowy letniskowej wyznaczonych w studium, z zachowaniem warunków:
      - minimalna wielkości działki rekreacyjnej 1200 m²,
      - optymalna wielkość zespołu zabudowy 15 – 25 działek rekreacyjnych,
  - adaptację na cele turystyczne nieużytkowanych obiektów,
  - urządzenie ścieżek rowerowych.

3.6. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ

W zakresie usług ponadpodstawowych jak administracja finansowa, samorządowa, lecznictwo zamknięte i specjalistyczne, kultura, szkolnictwo ponadgimnazjalne i wyższe – gmina znajduje się w zasięgu oddziaływania regionalnego ośrodka równoważenia rozwoju - miasta Łomży. W zakresie usług podstawowych ludność gminy obsługiwana jest przez placówki zlokalizowane w ośrodku gminnym Zbójna. Ośrodkami wspomagającymi miejscowość gminną w zakresie obsługi ludności są wsie: Kuzie i Dobrylas.

3.6.1. Edukacja

Szkolnictwo podstawowe w gminie Zbójna realizowane jest przez sieć sześcioletnich szkół podstawowych znajdujących się w następujących wsiach: Zbójna, Dobrylas, Kuzie. Łącznie placówki szkolnictwa podstawowego dysponują 33 pomieszczeniami do nauczania.

Na terenie gminy funkcjonuje 1 gimnazjum. Mieści się ono w istniejącym budynku szkoły podstawowej w Zbójna. Do gimnazjum uczęszczają uczniowie z terenu całej gminy w wieku od 13 do 16 lat. Młodzież dowożona jest autobusem szkolnym

Wychowanie przedszkolne realizowane jest przez przedszkole samorządowe w Zbójnej – 50 miejsc (3 oddziały, uczęszcza 59 dzieci) oraz przez oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych.

W zakresie edukacji zakłada się następujące kierunki rozwoju:

- Dostosowanie bazy szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego do potrzeb zreformowanego systemu oświaty poprzez:
  - budowę gimnazjum w Zbójnej,
  - rozbudowę i modernizację szkół podstawowych,
  - rozwój i modernizację przyszkolnej bazy sportowej,
  - organizowanie systemu dowozu dzieci do szkół – zakup 1 autobusu,
- Podnoszenie poziomu wykształcenia młodzieży poprzez:
  - zwiększenie roli i udziału liceów ogólnokształcących w systemie edukacji ponadgimnazjalnej;
  - upowszechnianie wykształcenia średniego w wyniku zwiększania liczby uczniów w technikach i liceach zawodowych.
- Dostosowanie struktury systemu i profilów kształcenia do zmieniającego się popytu na rynku pracy poprzez ścisłą współpracę z podmiotami gospodarczymi powiatów i regionu w zawodach poszukiwanych na rynku pracy.
- Poprawę jakości i metod nauczania z wykorzystaniem nowoczesnych technik poprzez:

- tworzenie i rozbudowę pracowni komputerowych w szkołach podstawowych w miejscowościach: Zbójna, Dobrylas, Kuzie,
- tworzenie i rozbudowę pracowni językowych,
- poprawę wyposażenia dydaktycznego.

3.6.2. Ochrona zdrowia

Na terenie gminy funkcjonują podstawowe ośrodki zdrowia w Zbójnej, Kuziach i Dobrymlesie. Placówki obsługują łącznie 4600 osób. W każdym ośrodku funkcjonują po 2 gabinety lekarskie (lekarz rodzinny i stomatolog). W zakresie szczepień podstawowych wszystkie dzieci obsługiwane są przez ośrodek zdrowia w Zbójnej.

W zakresie leczenia zamkniętego i specjalistycznego gmina obsługiwana jest przez szpital rejonowy i poradnie specjalistyczne w Łomży i Kolnie. W miejscowości gminnej Zbójna funkcjonuje apteka.

Należy dążyć do poprawy funkcjonowania i usprawniania warunków w lecznictwie otwartym poprzez:

- modernizację i poprawę wyposażenia placówek lecznictwa otwartego,
- tworzenie warunków do rozwoju instytucji lekarza domowego,
- rozwój profilaktyki zdrowotnej,
- zapewnienie mieszkańcom dostępu do specjalistycznych usług medycznych,
- rozszerzanie zakresu świadczonych usług zdrowotnych,
- stworzenie warunków do rozwoju budownictwa mieszkaniowego dla lekarzy.

3.6.3. Opieka socjalna

W gminie funkcjonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbójnej. Z pomocy społecznej korzysta około 10% mieszkańców gminy.

Podstawową przyczyną korzystania z pomocy społecznej jest bezrobocie, niepełnosprawność oraz potrzeba ochrony macierzyństwa. We wsi Laski, w budynku po szkole podstawowej, funkcjonuje obecnie ośrodek MONAR – Dom Samotnej Matki.

W celu poprawy funkcjonowania opieki socjalnej należy dążyć do rozbudowy bazy i form opieki poprzez:

- utworzenie domu pomocy społecznej na terenie gminy Zbójna,
- doskonalenie działań ośrodków pomocy społecznej w zakresie pomocy środowiskowej,
- zapewnienie opieki socjalnej dla bezrobotnych bez szans uzyskania pracy,
- wspieranie działań instytucji i organizacji zajmujących się działalnością socjalną, opieką społeczną oraz problemami uzależnień i patologii społecznych.

3.6.4. Kultura

Na terenie gminy Zbójna funkcjonują następujące placówki kultury: gminny ośrodek kultury i biblioteka publiczna w Zbójnej, filie biblioteczne i świetlice wiejskie w Kuziach i Dobrymlesie. Generalnie działalność kulturalno-rozrywkowa koncentruje się w Gminnym Ośrodku Kultury w Zbójnej. Prowadzona jest tu działalność związana z podtrzymywaniem tradycji kurpiowskiej.

Rozwój kultury następować będzie poprzez tworzenie warunków do:

- utrzymania istniejących placówek kultury zwłaszcza gminnego ośrodka kultury w Zbójnej,
- ochrony kultury kurpiowskiej i tworzenia nowych centrów kultury w gminie,
- utworzenia szkoły tradycji w gminie,
- organizowania kurpiowskich przeglądów folklorystycznych,
- organizowania imprez kulturalnych o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym,
- kulturowego współdziałania w Związku Gmin Kurpiowskich,
- rozwoju czytelnictwa,
- zwiększenia ilości podstawowych placówek kultury na terenie gminy.

3.6.5. Sport, rekreacja, wypoczynek

Placówki sportowe funkcjonują głównie przy szkołach podstawowych.

W gminie są następujące placówki: sala gimnastyczna przy szkole podstawowej i boisko sportowe w Kuziach, sala gimnastyczna i stadion w Zbójnej.

Polepszenie stanu bazy sportowej, bazy rekreacyjno – wypoczynkowej oraz warunków do rozwoju sportu i rekreacji następować będzie poprzez:

- wyposażenie stadionu i siłowni w Zbójnej,
- budowę sal do ćwiczeń w Kuziach i Dobrymlesie,
- budowę basenu w Zbójnej,
- rozwój bazy sportu szkolnego – budowę sal gimnastycznych przy szkołach podstawowych w miejscowościach: Zbójna, Dobrylas, Kuzie,
- modernizację przyszkolnych boisk sportowych,
- rozwój bazy rekreacyjno – wypoczynkowej (ścieżki rowerowe, szlaki piesze),
- organizowanie imprez rekreacyjno - sportowych o charakterze masowym (festyny sportowe, rajdy turystyczne, itp.),
- rozwijanie współzawodnictwa sportowego w wyniku organizacji międzyszkolnych lig sportowych,
- wspieranie i pobudzanie społeczeństwa do aktywnych form sportowego stylu życia,
- umożliwienie powstawania grup i kół zainteresowań.

3.6.6. Mieszkalnictwo

W celu poprawy warunków zamieszkania należy tworzyć warunki do rozwoju i modernizacji budownictwa mieszkaniowego poprzez:

- przygotowanie terenów budowlanych: przeznaczenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów pod różne formy budownictwa oraz realizację uzbrojenia technicznego,
- realizację budownictwa socjalnego,
- rozwój przemysłu materiałów budowlanych,
- wyposażanie zabudowy mieszkaniowej w urządzenia infrastruktury społecznej (z zakresu edukacji, zdrowia, opieki socjalnej i bezpieczeństwa publicznego), technicznej i obsługi komunikacyjnej,
- tworzenie warunków lokalnych więzi społecznych poprzez realizację i uzupełnienie bazy materialnej w zakresie: kultury, sportu, rozrywki i wypoczynku zbiorowego,
- zwiększanie ładunku przestrzennego na terenach mieszkaniowych.

3.7. KIERUNKI ROZWOJU SFERY GOSPODARCZEJ

3.7.1. Rolnictwo

Gmina Zbójna posiada najniższą w rejonie jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Użytki rolne charakteryzują się niskim udziałem gruntów ornych. Duży udział w powierzchni gminy stanowią lasy. Użytki rolne klasy III na terenie gminy nie występują. Gleby klasy IV zajmują 2,7% w gruntach ornych i 6,6% w użytkach zielonych.

Ogólny wskaźnik rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynosi 38,5 pkt, powiat 50,8 pkt, województwo 55,0 pkt.

Pomimo niekorzystnych uwarunkowań, rolnictwo stanowi podstawę gospodarki gminy i ze względu na konieczność dostosowania się do nowych uwarunkowań gospodarki rynkowej i wymogów Unii Europejskiej wymaga ciągłych przemian.

Głównym celem przemian w rolnictwie jest modernizacja i restrukturyzacja obszarów wiejskich. Procesy te mają zapewnić właściwe wykorzystanie ziemi, zasobów pracy, środków technicznych, zmniejszeniu kosztów produkcji, dostosowaniu struktury produkcji do potrzeb rynku, poprawie jakości produktów i ich dostosowania do norm unijnych przy spełnieniu wymogów ochrony środowiska. Osiągnięcie powyższych celów zakłada się przyjmując następujące kierunki działań:

- tworzenie warunków do rozwoju produkcji rolniczej, poprzez:
  - właściwe wykorzystanie istniejącego potencjału użytków zielonych do rozwoju chowu bydła mlecznego,
  - meliorację użytków rolnych i modernizację istniejących urządzeń, zgodnie z potrzebami,
  - budowę zbiorników małej retencji - zbiornik Tabory, pod rekreację i rozwój gospodarki

rybackiej,

- budowę i modernizację dróg rolniczych,
  - rekultywację i zagospodarowanie terenów zdewastowanych i zdegradowanych na cele rolnicze,
  - zalesienie gruntów nieprzydatnych dla produkcji rolnej lub zmianę sposobu wykorzystania tych gruntów na inne cele,
  - utrzymanie i dalszy rozwój dotychczasowych wiodących kierunków produkcji rolnej,
- poprawę warunków i zmiany gospodarowania na obszarach wiejskich poprzez:
    2. podwyższanie jakości surowców rolnych, dostosowanie do norm obowiązujących w krajach unijnych i innych rynkach zagranicznych,
    3. zwiększanie produktywności gospodarstw w wyniku wprowadzenia postępu technicznego w produkcji roślinnej i zwierzęcej,
    4. pomoc w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych rolników w zakresie nowych technik gospodarowania, rachunkowości i zarządzania gospodarstwem,
    5. poprawę wyposażenia gospodarstw w infrastrukturę techniczną z wykorzystaniem środków pomocowych,
    6. rozwój rolnictwa ekologicznego i integrowanego z uwagi na walory przyrodnicze gminy (położenie w obszarze chronionego krajobrazu),
    7. poprawę rozłogu gruntów ze szczególnym uwzględnieniem specjalistycznych gospodarstw rolnych,
  - tworzenie warunków do wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, poprzez:
    - rozwój agroturystyki i turystyki jako działalności uzupełniającej działalność podstawową związaną z prowadzeniem gospodarstw rolnych lub alternatywnej na obszarach wiejskich,
    - tworzenie rezerw terenowych i wykorzystanie istniejących pustostanów pod rozwój działalności gospodarczej celem tworzenia miejsc pracy na obszarach wiejskich,
    - wielokierunkowy rozwój edukacji w zakresie podjęcia działalności pozarolniczej na obszarach wiejskich,
    - wszechstronną pomoc podmiotom i osobom podejmującym działalność gospodarczą w zawodach pozarolniczych,
    - rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego, szczególnie przetwórstwa: mleka, ziemniaków i runa leśnego,
    - rozwój rzemiosła regionalnego.
  - rozwój usług rolniczych i instytucji obsługi rolnictwa, poprzez:
    - organizowanie grup producenckich, spółdzielni i innych form samoorganizowania się rolników celem obniżenia kosztów produkcji, łatwiejszego zbytu surowców rolnych i

zastosowania kompleksowych systemów kontroli jakości, normalizacji i standaryzacji produktów,

- wspieranie rozwoju nowoczesnych instytucji obsługi rolnictwa w zakresie doradztwa prawnego, ekonomicznego i podatkowego,
- uaktywnienie współpracy lokalnych władz samorządowych i innych instytucji działających na rzecz środowiska wiejskiego w zakresie pozyskania środków na rozwój infrastruktury, przedsiębiorczości i tworzenia pozarolniczych miejsc pracy,
- poszerzenie wiedzy społeczności wiejskiej dotyczącej integracji z Unią Europejską.

3.7.2 Gospodarka leśna

Lasy, wraz z terenami rolnymi, wodami powierzchniowymi i terenami zabudowy, stanowią główny element powierzchniowy i krajobrazowy zagospodarowania gminy. W celu podnoszenia ekologicznych, krajobrazowych, klimatycznych i gospodarczych funkcji lasów, należy przede wszystkim:

- utrzymać istniejące powierzchnie leśne oraz poddać zalesieniu tereny o małej przydatności dla produkcji rolnej,
- ograniczyć przeznaczenie lasów na cele nieleśne jedynie do przypadków wymagających realizacji celów publicznych związanych z budową infrastruktury liniowej,
- przestrzegać zasad prawidłowego gospodarowania zasobami leśnymi (pozyskiwanie drewna w najstarszych klasach wieku i na niewielkich powierzchniach).

3.7.3. Działalność produkcyjno-usługowa

Rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej stanowi podstawowy warunek poprawy sytuacji, zwłaszcza na rynku pracy. Należy podejmować odpowiednie działania, które będą sprzyjały rozwojowi tego typu działalności. Należą do nich:

- utrzymanie i rozwój istniejących zakładów pracy,
- zagospodarowanie niewykorzystanych obiektów,
- racjonalne wykorzystanie istniejącego majątku produkcyjnego, zasobów surowców i kwalifikowanych kadr,
- popieranie i stymulowanie przedsiębiorczości lokalnej,
- organizacja przemysłu pamiątkarskiego,
- utworzenie szkoły przedsiębiorczości w gminie Zbójna,
- opracowanie ofert inwestycyjnych dla nowych inwestorów,
- wykorzystanie lokalnych rezerw siły roboczej,
- rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego w oparciu o własną bazę surowcową (duże zasoby runa leśnego oraz nieskażone gleby umożliwiające produkcję żywności o wysokiej jakości),

- tworzenie nowych zakładów produkcyjnych w oparciu o wykorzystanie miejscowych surowców (rolne, drzewne),
- rozwój bazy turystycznej w oparciu o walory parku krajobrazowego „Puszcza Zielona”,
- rozszerzanie zakresu usług turystycznych w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe,
- promocja gminy w kraju i za granicą,
- rozwijanie współpracy z samorządami w kraju i za granicą,
- wspieranie i uczestnictwo w przedsięwzięciach promujących gminę.

3.7.4. Turystyka

Obecna baza turystyczna ograniczająca się w zasadzie do zabudowy letniskowej (około 200 domów letniskowych w następujących miejscowościach: Poredy, Piasutno Żelazne, Dobry Las, Jurki, Parzychy, Pianki, Taborzy Rzym, Gontarze, Ruda Osowiecka, Osowiec i Popiołki), w nieznacznym stopniu wykorzystuje turystyczny, środowiskowy, potencjał obszaru gminy. Dlatego też należy podjąć działania zmierzające do rozwoju bazy turystycznej, również bazy ogólnodostępnej. Działania te należy ukierunkować, między innymi, na planistyczne przygotowanie terenów pozostających w zainteresowaniu inwestorów i spełniających określone uwarunkowania fizjograficzne, stosując następujące zasady:

- optymalizowanie wielkości zespołów i obiektów turystycznych w odniesieniu do uwarunkowań środowiska przyrodniczego,
- wysoką jakość (estetyczną i ekologiczną) realizowanych obiektów turystycznych,
- ograniczenie ilościowe zabudowy letniskowej w zespołach, poprzez zwiększone powierzchnie działek,
- ochronę przed zanieczyszczaniem wód Pisy i innych cieków wodnych, w celu umożliwienia ich turystycznego i rekreacyjnego wykorzystania,
- ochronę innych elementów środowiska przyrodniczego użytkowanych turystycznie i rekreacyjnie,

Ponadto należy dążyć do gospodarczej aktywizacji turystycznej społeczności gminnej poprzez organizację gospodarstw agroturystycznych o odpowiednio wysokim standardem ich wyposażenia, urządzenie ścieżek rowerowych oraz utrzymanie istniejących szlaków turystycznych.

3.8 KIERUNKI ROZWOJU KOMUNIKACJI

3.8.1 Komunikacja drogowa

Gmina Zbójna położona jest przy drodze wojewódzkiej Nr 645 Myszyniec - Dęby - Nowogród - Łomża. Istotnym funkcjonalnie połączeniem jest droga powiatowa Zbójna - Turośl przez Dobrylas (dojazd z Turośli w kierunku Nowogrodu i Łomży z pominięciem Kolna i drogi

krajowej Nr 63).

Zbójna jest gminą rolniczą o ekstensywnej gospodarce ze słabo rozwiniętą siecią osiedleńczą. Położona jest w zachodniej części województwa podlaskiego, w rejonie występowania dużych kompleksów leśnych, co ma istotny wpływ na kształt docelowej sieci drogowej i funkcje kierunkowego systemu transportowego. Gmina położona jest dogodnie w stosunku do tranzytu międzyregionalnego i wojewódzkiego - poza trasami międzynarodowymi, ale w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 645 o istotnym znaczeniu dla ruchu turystycznego i rekreacyjnego.

Z uwagi na nieznaczne obciążenie ruchem (do 50 % przepustowości dróg), w opracowaniach planistycznych nie rezerwowano tras tranzytowych obejść miejscowości gminnej i innych wsi. Obecnie, także nie stwierdzono podstaw do trasowania obwodnic. Nie należy jednak wykluczać takiej możliwości docelowo, w okresie wprowadzania w kraju wysokiego standardu bezpieczeństwa w przejazdach przez tereny zamieszkania.

Teren gminy jest w sposób istotny dla komunikacji podzielony przez niezamieszkałe tereny leśne. Z tego względu rozwój układu komunikacyjnego, projektowany kierunkowo, będzie asymetryczny i ograniczony przez czynniki gospodarcze. Nie oznacza to jednak, że kształt sieci drogowej nie będzie mógł być prawidłowo dostosowany do rzeczywistych potrzeb gminy, gdyż funkcje przestrzenne podlegają tym samym ograniczeniom rozwojowym.

Brak linii kolejowej i ograniczony dostęp do dróg krajowych wyższych klas oznacza peryferyjne położenie gminy wobec głównych układów komunikacyjnych kraju. Jednocześnie należy zauważyć, że gmina będzie stosunkowo małym ośrodkiem ruchotwórczym i wobec tego kierunkowo utrzymana będzie równowaga między potrzebami i uwarunkowaniami systemu transportowego. Miejscowość gminna leży w odległości ok. 22 km od Łomży, przy drodze wojewódzkiej

Nr 645 Myszyniec - Łomża.

Obsługę komunikacyjną gminy zapewniają drogi nadrzędne, do których należy zaliczyć odcinek drogi wojewódzkiej o długości 18 km oraz 7 odcinków dróg powiatowych o łącznej długości ok. 50 km. Drogi te będą podstawowymi elementami kierunkowego układu komunikacyjnego. Drogi gminne będą uzupełnieniem powyższej sieci i pełnić będą funkcje pomocnicze zapewniając dojazdy do kolonii wiejskich, pojedynczych zabudowań oraz gruntów rolnych.

Drogi powiatowe nie są przeciążone i nie będą w przyszłości źródłem konfliktów urbanistycznych, poza koniecznością poszerzania pasów drogowych do szerokości normatywnej dla dróg klasy Z lub min. klasy L (odpowiednio 20 lub 15 m w liniach rozgraniczających).

Należy stwierdzić, że poza szczególnymi okresami ruchów rekreacyjnych i wakacyjnych, ruch tranzytowy jest związany wyłącznie z obszarem gminy Zbójna. Podstawowe połączenia ciągów dróg powiatowych i wojewódzkich pokazano na rysunku studium. Żadna z dróg powiatowych nie ma szczególnego charakteru i mogą być one traktowane jako główne drogi lokalne o kierunkowych

parametrach drogi klasy „L”. Drogi powiatowe obecnie tylko w części posiadają parametry klasy V i funkcję „L” wg . Rozporządzenia MTIGM z dnia 03 03 1999 r .

Drogi powiatowe i główne drogi gminne stanowią przyszły podstawowy szkielet układu komunikacyjnego gminy. W ostatnich latach część dróg była ulepszona, ale w przyszłości wszystkie drogi powinny posiadać nawierzchnie bitumiczne o szerokościach 5,5 m i odpowiednie normatywnie wydzielone pasy drogowe. W ciągu 20 najbliższych lat należy doprowadzić do ulepszenia nawierzchni i wzmocnienia słabej podbudowy oraz likwidacji miejsc niebezpiecznych i dostosowania do wymaganych przepisami parametrów technicznych. Lokalne układy dróg i ulic wiejskich wymagają realizacji dogodnych połączeń z układem zewnętrznym, tranzytowym poprzez budowę jezdni o szerokościach min 5,5 m z izolowanym ruchem pieszym i rowerowym.

Oprócz dróg układu podstawowego na terenie gminy będą występować drogi i ulice wewnętrzne (dojazdy gospodarcze i dojazdy na terenach zamieszkania) oraz drogi zakładowe. Drogi te nie podlegają analizie w ramach studium. Drogi i ulice lokalne nie wydzielone na rysunkach studium są kierunkowo adaptowane w zakresie swej funkcji i przebiegu - mogą być modernizowane zależnie od potrzeb lokalnych. Drogi gminne nie wydzielone na rysunkach studium powinny posiadać klasę „D” lub wyjątkowo „L”.

Obecne przepisy formalne (Rozporządzenie MTiGM z 1999 r) zobowiązują do kwalifikacji dróg i odpowiadających im ciągów ulic zgodnie z tabelą rozporządzenia, które dla dróg wojewódzkich przewiduje klasę G, a dla dróg powiatowych Z lub wyjątkowo L, niezależnie od obecnych szerokości pasów drogowych i rzeczywistych parametrów technicznych. W warunkach gminy Zbójna można w przypadkach uzasadnionych dopuszczać okresowo niższe klasy funkcjonalne dróg. Docelowe wymagania i klasy dróg określa administrator drogi.

Ustala się konieczność sukcesywnej modernizacji dróg powiatowych ze szczególnym zwróceniem uwagi na odcinki połączeń z drogą wojewódzką. Docelowo główne ciągi dróg wojewódzkich w rejonie gmin kurpiowskich o charakterze tranzytowym powinny być dostosowane do nacisków 100 KN/oś. Nie projektuje się objazdów i obejść drogowych miejscowości. Przebiegi dróg powiatowych przez wsie wymagają izolacji ruchu pieszego od jezdni i ograniczenia do minimum nakładania się funkcji wiejskiej i rolniczej na ruch zewnętrzny.

Uciążliwości lokalne w godzinach szczytu mogą wystąpić sporadycznie w czasie dni targowych lub świąt. Można im przeciwdziałać przez wydzielanie i izolację chodników oraz poprawę warunków bezpieczeństwa oraz widoczności na skrzyżowaniach i odcinkach wiejskich.

Przyjmuje się założenia przekształceń systemu transportowego polegające na adaptacji docelowej sieć dróg gminnych i powiatowych układu podstawowego, składającego się z istniejących odcinków dróg i ulic powyższych funkcji oraz na podporządkowaniu funkcji komunikacyjnych potrzebom i gospodarce gminy.

Ustala się następujące parametry projektowe i urbanistyczne odcinków dróg i ulic oznaczonych na rysunku studium "kierunki zagospodarowania przestrzennego" dla elementów podstawowego układu komunikacyjnego gminy i określonych symbolami klas wg Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r (Dz.U. Nr 43, poz.430):

- **oznaczenie – „G”** (klasa drogi wojewódzkiej Nr 645):
  - a) funkcja – ulica główna o pośredniej funkcji „obszarowa - tranzytowa”,
  - b) podstawowe parametry projektowe: szerokość jezdni – min. 7 m (na skrzyżowaniach i odcinkowo zalecane poszerzenia), chodniki wydzielone od jezdni zielenią lub barierami ochronnymi szerokości min. 2,0 m, prędkość projektowa $V_p = 70$ km/h (prędkości eksploatacyjne wg ustaleń administracji ruchem drogowym),
  - d) szerokość w liniach rozgraniczających – minimalna 25 m lub wg stanu istniejącego przy szerokości powyżej 25 m,
  - e) stopień dopuszczonej obsługi terenu przyległego – na terenie zainwestowanym „ograniczony do przypadków wyjątkowych” i sukcesywnie ograniczany w stosunku do zjazdów istniejących (zalecane zapewnienie obsługi od zaplecza przez dojazdy z ulic lokalnych), na terenach niezainwestowanych – ograniczony do wypadków szczególnych,
  - f) obiekty budowlane przy drodze wojewódzkiej w obszarze zabudowanym należy lokalizować poza pasem drogowym w odległości od krawędzi jezdni nie mniejszej niż 8,0 m natomiast poza obszarem zabudowanym nie mniejszej niż 20,0 m - zgodnie z art. 43.1 ustawy o drogach publicznych z dnia 21 marca 1985 r.),
  - g) budynki z pomieszczeniami przeznaczonymi na stały pobyt ludzi powinny być lokalizowane w odległości zapewniającej ochronę przed niekorzystnym oddziaływaniem drogi.(hałas, wibracje). Odległość tę należy określać na podstawie analizy natężenia ruchu pojazdów na drodze oraz związanych z nim uciążliwości akustycznych i wibracji.

W przypadku braku takiego opracowania zaleca się lokalizowanie budynków mieszkalnych w odległości od krawędzi jezdni drogi wojewódzkiej nie mniejszej niż:

- 30 m - w przypadku budynków jednokondygnacyjnych,
- 40 m - w przypadku budynków wielokondygnacyjnych.

▪ **oznaczenie – „Z”**

- a) funkcja - ulica zbiorcza – istniejący przebieg drogi wojewódzkiej przez tereny zabudowy wsi Zbójna, docelowo główne ulice i drogi powiatowe na terenie gminy,
- b) podstawowe parametry projektowe: szerokość jezdni – min.6 m, zalecana 7 m (na skrzyżowaniach zalecane 9 - 12 m), chodniki wydzielone od jezdni zielenią lub barierami ochronnymi szerokości min. 2,5 m, prędkość projektowa $V_p=60$ km/h,

- h) szerokość w liniach rozgraniczających – minimalna 20 m lub wg stanu istniejącego przy szerokości powyżej 20 m,
- c) stopień dopuszczonej obsługi terenu przyległego – na terenie zainwestowanym „częściowo ograniczony” i sukcesywnie ograniczany w stosunku do zjazdów istniejących (zalecane zapewnienie obsługi przez zjazdy łączone i przez dojazdy zbiorcze) oraz na terenach niezainwestowanych – ograniczony do przypadków uzasadnionych.

- **oznaczenie – „L”**

- a) funkcja – drogi o funkcji lokalnej w rozumieniu Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r - na terenie gminy drogi powiatowe pomocnicze i główne drogi gminne wydzielone w studium oraz odpowiadające im ulice wiejskie na terenach zainwestowanych,
- b) podstawowe parametry projektowe: szerokość jezdni – min. 5,5 m, zalecana szerokość 6,0 m, zalecane poszerzenia zjazdowe i zatoki parkingowe, na terenach zamieszkania chodniki wydzielone od jezdni zielenią szer. 1,50 m lub przykrawężnikowe szerokości min. 2,5 m, prędkość projektowa $V_p = 50$ km/h (prędkości eksploatacyjne wg ustaleń administracji ruchem drogowym),
- c) szerokość w liniach rozgraniczających – minimalna 12 m, zalecana 15 m i wg stanu istniejącego przy szerokości powyżej 15 m,
- d) stopień dopuszczonej obsługi terenu przyległego – na terenie zainwestowanym – dopuszczalna obsługa przyległych działek oraz stopień obsługi „ograniczony w miejscach niebezpiecznych i o słabej widoczności ”.

Podstawowym problemem w zakresie rozwoju systemu transportowego gminy jest eliminacja konfliktów między ruchem tranzytowym i turystycznym, a funkcjami gminy oraz dostosowanie parametrów systemu (standardy, nośności konstrukcji jezdni, stopień bezpieczeństwa itp.) do potrzeb gospodarczych gminy. Istotnym zagadnieniem jest docelowa izolacja ruchu na drodze wojewódzkiej od ruchów rolniczych i pieszych w obszarach wsi. Z punktu widzenia gminy zadaniem modernizacji systemu transportowego jest zapewnienie nieograniczonego warunkami klimatycznymi dojazdu do ośrodków zamieszkania i głównych obszarów gospodarczych. Na terenie wsi istnieje konieczność zaprojektowania i stworzenia niezależnego od jezdni systemu parkowania w postaci zatok i wydzielonych stref parkowania.

Wszystkie kierunki działań planistyczno - gospodarczych w zakresie kształtowania systemów transportowych muszą uwzględniać rachunek ekonomiczny i efektywność możliwych do poniesienia nakładów budżetowych lub pozabudżetowych (fundusze rozwojowe itp.) zarówno w aspekcie skutków docelowych jak i efektów krótkoetapowych.

3.8.2. Komunikacja kolejowa

Przez gminę Zbójna i gminy sąsiednie nie przebiega żadna linia kolejowa PKP. Komunikacja kolejowa jest w zakresie towarowym dostępna poprzez „transport łamany” ze stacji towarowej w Łomży.

Obecnie brak podstaw do zakładania rozwoju komunikacji kolejowej w obszarze gmin kurpiowskich.

3.8.3. Transport ciężki i tranzyt

Rejon gmin kurpiowskich, a w tym gmina Zbójna jest oddalony od korytarzy tranzytowych, międzynarodowych takich jak korytarz drogi nr 8 (Warszawa – Białystok), która będzie dostosowana do klasy „S” i nacisków 115 KN/oś.

Ciąg drogi wojewódzkiej Nr 645 Myszyniec - Dęby - Nowogród - Łomża.. a dodatkowo połączenie z gminami kurpiowskimi drogą powiatową Zbójna - Turośl przez Dobrylas będą kierunkowo, w układzie dróg krajowych, połączeniami pomocniczymi o funkcjach lokalnych lub regionalnych.

W rejonie Zbójnej istnieje zapotrzebowanie na funkcje obsługi podróżnych. Funkcja ta może być zrealizowana w miejscowości gminnej na bazie istniejącej stacji paliw i obiektów uzupełniających zakres usług w postaci gastronomii z parkingami dla samochodów osobowych i parkingiem dla samochodów ciężarowych.

Przy modernizacji drogi wojewódzkiej Nr 645 należy izolować tereny zamieszkania leżące wzdłuż drogi od ujemnych wpływów komunikacji takich jak nadmierne natężenie hałasu, wibracje i spaliny oraz należy zabezpieczyć ruch pieszzy i lokalny od kolizji z ruchem tranzytowym.

1.4. Ścieżki rowerowe

Zakłada się konieczność realizacji systemu wydzielonych ścieżek rowerowych przez wsie, do terenów rekreacyjno - wypoczynkowych i na odcinkach dróg wylotowych, wszędzie tam, gdzie występować będzie ruch rowerowy przy nasilonym ruchu pojazdów samochodowych.

Oprócz wydzielonych ścieżek rowerowych należy przewidywać ciągi rekreacyjne i ścieżki rowerowe związane z zagospodarowaniem terenów rekreacyjnych nad Narwią i Pisą.

3.9 KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

3.9.1 Zaopatrzenie w wodę

W gminie zwodociągowane są jedynie trzy miejscowości: Zbójna, Dębny i Dobrylas objęte wspólnie wodociągiem grupowym „Zbójna”.

Podstawowym kierunkiem w zakresie zaopatrzenia w wodę jest zapewnienie ciągłości dostawy wody mieszkańcom gminy, o jakości zgodnej z obowiązującymi normami sanitarnymi, w ilości pokrywającej pełne potrzeby poprzez modernizację istniejącego ujęcia, budowę nowych oraz rozbudowę sieci przesyłowej.

Realizacja w/w kierunku na terenie gminy wymagać będzie następujących działań:

- modernizacji i rozbudowy stacji wodociągowej w Zbójnej,
- rozbudowy wodociągu „Zbójna” poprzez włączenie wsi Jurki oraz sukcesywną rozbudowę sieci przesyłu wraz z postępującym zainwestowaniem na nowych terenach,
- wykorzystanie istniejącej studni głębinowej we wsi Kuzie (przy szkole) do zbiorowego zaopatrzenia w wodę tej wsi,
- objęcie wodociągami zbiorowymi pozostałych wsi; w pierwszej kolejności o największej liczbie mieszkańców i zwartej zabudowie, między innymi: Wyk i Laski,

Z uwagi na rozproszony i kolonijny charakter zabudowy wsi, sposób rozwiązania wodociągów grupowych powinien określić program zaopatrzenia w wodę. Podjęcie decyzji, co do lokalizacji ujęć i stacji wodociągowych wymagać będzie każdorazowo, po wykonaniu badań hydrogeologicznych, wyznaczenia lokalizacji w trybie ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym.

3.9.2. Odprowadzenie ścieków

Gmina nie posiada rozwiązanej gospodarki ściekowej. Ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych z przeznaczeniem do wywożenia. Na terenie miejscowości gminnej znajduje się 6 przydomowych, indywidualnych oczyszczalni ścieków.

Gmina posiada opracowaną „Koncepcję kanalizacji sanitarnej wsi Zbójna” przez EKO-EFEKT Spółka z o.o. z Elbląga (z maja 2002 roku). W opracowaniu proponuje się system grawitacyjno-pompowy z zastosowaniem kanałów grawitacyjnych, tłocznych, przepompowni ścieków i kanalizacji ciśnieniowej. Oczyszczalnia o przewidywanej wydajności około 200m³/d, została zlokalizowana w północno-wschodniej części wsi, w pobliżu ulicy Tartacznej. Oczyszczalnia powinna posiadać punkt zlewny do przyjmowania ścieków dowożonych z terenu gminy.

Wprowadzenie we wsiach scentralizowanych systemów kanalizacji sanitarnej powinno być rozpatrywane z uwzględnieniem następujących kryteriów:

- w miejscowościach posiadających sieć wodociągową (Zbójna, Dobrylas, Dębniaki),
- w miejscowościach o największym w skali gminy procencie ludności w ogóle, a produkcyjnej w szczególności oraz o najprężniejszej gospodarce,
- w miejscowościach, w których zlokalizowane są lub będą zakłady obsługi ludności odprowadzające w skali lokalnej znaczne ilości ścieków takie jak: szkoła, zlewnia mleka,
- we wsiach, gdzie przewiduje się znaczny rozwój budownictwa bądź turystyki.

Podstawowym kierunkiem w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków jest:

- zapewnienie normatywnych standardów cywilizacyjnych w tym zakresie,
- ograniczenie wielkości odprowadzanych ładunków zanieczyszczeń do wód powierzchniowych.

Realizacja w/w kierunków na terenie gminy wymagać będzie następujących działań:

- budowy oczyszczalni ścieków wraz z siecią kanalizacji sanitarnej w ośrodku gminnym z ewentualnym podłączeniem wsi Dębniaki,
- budowy oczyszczalni ścieków wraz z siecią kanalizacji sanitarnej we wsi Dobrylas,
- budowy oczyszczalni przyzagrodowych w pozostałych wsiach gminy.

3.9.3. Zaopatrzenie w gaz

Istniejący system gazociągów wysokiego ciśnienia na terenie województwa podlaskiego nie pozwala na bezpośrednie zaopatrzenie w gaz przewodowy gminy Zbójna. Brak aktualnego programu i deklaracji mieszkańców na pobór gazu również nie pozwala na dokładne sprecyzowanie możliwości zaopatrzenia w gaz przewodowy gminy.

Główne elementy realizacji systemu gazowniczego zapewniające dostawę gazu ziemnego to budowa: gazociągu o średnicy 100 mm (odgałęzienia od gazociągu magistralnego na terenie miasta Łomży w kierunku Nowogrodu), stacji redukcyjnej I-go stopnia w Nowogrodzie oraz sieci gazowej średniego ciśnienia obejmującej poszczególne wsie gminy Zbójna.

Budowa nowych gazociągów może być brana pod uwagę tylko wówczas, gdy w ich zasięgu znajduje się rynek gazu umożliwiający osiągnięcie efektywności inwestycji. Decyduje wyłącznie kryterium opłacalności.

Ze względu na dużą odległość czasową budowy systemu zaopatrzenia w gaz przewodowy wskazane jest utrzymanie i rozwijanie stosowania gazu propan – butan przez mieszkańców gminy.

3.9.4. Zaopatrzenie w ciepło

Podstawowe kierunki rozwoju ciepłownictwa to:

- sukcesywne zwiększanie udziału proekologicznych nośników energii zmniejszających zanieczyszczenie środowiska. Ekologizacja nośników energii powinna być wprowadzana w pierwszej kolejności w obiektach użyteczności publicznej takich jak np. szkoły i urzędy,
- zmniejszanie zużycia ciepła poprzez termorenowację budynków o złych warunkach termoizolacyjnych,
- wprowadzanie nowych rozwiązań technicznych i technologicznych zwiększających efektywność, ułatwiających obsługę i zmniejszających koszty eksploatacji (dotyczy w szczególności sprawności kotłów i ich automatyzacji).

Główne zadania w zakresie rozwoju ciepłownictwa to:

- kontrola i restrykcje w stosunku do emiterów największych ponadnormatywnych zanieczyszczeń,
- propagowanie stosownych dociepleń budynków i wykorzystywanie nowych rozwiązań

w technice grzewczej,

- propagowanie i stosowanie czystych ekologicznie odnawialnych źródeł energii (np. ciepła z głębi ziemi – pompy ciepłe, ciepła słonecznego – kolektory słoneczne).

3.9.5. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Dostosowanie systemu elektroenergetycznego do potrzeb odbiorców oraz dostarczanie energii elektrycznej o normatywnym standardzie jakościowym i ilościowym poprzez:

- adaptację istniejących urządzeń elektroenergetycznych: linie napowietrzne 220 kV oraz 15kV, stacje transformatorowe 15/0,4kV oraz sieć napowietrzna i kablowa nn, zwracając przy tym uwagę na konieczność zachowania stref ochronnych od istniejących i projektowanych linii napowietrznych 220 kV i 15 kV do obiektów kubaturowych,
- modernizację linii zasilającej 15kV RPZ-II Łomża - Nowogród - Zbójna,
- modernizację urządzeń elektroenergetycznych we wsiach: Poredy, Siwiki, Jurki, Zbójna,
- remont i modernizacja części sieci komunalno - oświetleniowych nn na terenie gminy,
- budowę nowej sieci elektroenergetycznej (SN, stacje transformatorowe 15/0,4kV, linie nn) na terenach przewidzianych do zainwestowania.

3.9.6. Gospodarka odpadami

Gmina składa odpady stałe na składowisku zlokalizowanym w nieznacznym oddaleniu, od miejscowości gminnej. Jest to obiekt wybudowany z zachowaniem wymogów sanitarnych i ekologicznych dla tego rodzaju obiektów.

Działania w zakresie gospodarki odpadami powinny zmierzać do:

- stworzenia systemu gromadzenia i wywozu odpadów, umożliwiającego odzysk (recykling) surowców wtórnych w drodze selekcji odpadów u źródeł ich powstawania lub na składowisku gminnym. Pozwoli to również na wydłużenie okresu użytkowania składowiska,
- stworzenia systemu zbytu i zagospodarowania odzyskanych surowców,
- bezwzględnego przestrzegania obowiązujących przepisów odnośnie gromadzenia odpadów na składowisku, w celu eliminowania uciążliwości i zagrożeń wynikających z jego funkcjonowania.

8. OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA I OBRONA CYWILNA

W gospodarce przestrzennej gminy Zbójna należy stosować następujące zasady służące zabezpieczeniu potrzeb obrony cywilnej:

- w rejonach budownictwa wielorodzinnego należy przewidzieć rezerwę terenów pod budowle ochronne (schrony, ukrycia, szczeliny);
- w budynkach przemysłowych, usługowych, użyteczności publicznej, mieszkalno – usługowych i mieszkalnych należy na etapie sporządzania planów realizacyjnych przewidzieć schrony i ukrycia,

- w rejonie budownictwa jednorodzinnego należy przewidywać ukrycia typu II wykonane w budynkach przez mieszkańców we własnym zakresie,
- bez względu na typ zabudowy należy zarezerwować tereny pod budowę awaryjnych studni wody pitnej (7,5 l na osobę/dobę), przy zachowaniu odległości studni od budynków mieszkalnych - maksymalnie 800 m,
- istniejące studnie powinny być zabezpieczone przed likwidacją i przystosowane do sprawnego uruchomienia i eksploatacji w sytuacjach kryzysowych,
- oświetlenie zewnętrzne (ulice, zakłady pracy) należy przystosować do zaciemnienia i wygaszenia,
- zabezpieczenie systemów alarmowania i powiadamiania mieszkańców w przypadku zagrożeń, przyjmując promień słyszalności syreny do 300 m.,
- układ projektowanych i modernizowanych dróg powinien spełniać następujące warunki:
  - szerokość ulicy powinna uniemożliwić ewentualne zagruzowanie,
  - połączenia z traktami przelotowymi muszą umożliwiać sprawną ewakuację ludności,
  - konieczność wyznaczenia tras przejazdu dla pojazdów z toksycznymi środkami przemysłowymi,
- przy opracowaniu miejscowych planów wsi w skali 1: 1000 należy na przedsięwzięcia obrony cywilnej wykonać aneks do planu,
- należy zachować istniejące lub projektowane obiekty obrony cywilnej nie dopuszczając do ich likwidacji,
- wszelkie plany zagospodarowania przestrzennego należy przed ich uchwaleniem uzgadniać z Wydziałem Zarządzania Kryzysowego, Ochrony Ludności i Spraw Obronnych

W zakresie ochrony przeciwpożarowej:

24/ utrzymanie istniejących obiektów ochotniczej straży pożarnej,

25/ na terenach zabudowanych zapewnienie na sieci wodociągowej odpowiedniej ilości hydrantów dla celów ochrony pożarowej,

26/ zabezpieczenie dróg pożarowych dla obiektów przemysłowych i usługowych.

4. KIERUNKI POLITYKI PLANISTYCZNEJ

Obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe

Stosownie do art. 13 ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139; z późniejszymi zmianami) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sporządza się obowiązkowo gdy:

- jeżeli przepisy szczególne tak stanowią, (obowiązek przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego powstaje po upływie 6 miesięcy od dnia

wejścia w życie stosownego przepisu szczególnego),

- dla obszaru, na którym przewiduje się realizację programów wojewódzkich służących realizacji ponadlokalnych i regionalnych celów publicznych oraz programów zawierających zadania rządowe służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych (obowiązek przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego powstaje po upływie 3 miesięcy od dnia ustalenia warunków wprowadzenia zadania rządowego albo zadania samorządu województwa do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego),
- dla obszaru, na którym przewiduje się zadania dla realizacji lokalnych celów publicznych, z wyjątkiem zadań związanych z budową urządzeń infrastruktury technicznej w granicach pasa drogowego,
- dla obszarów, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową wynikającą z potrzeby zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej,
- dla obszarów dla których sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe na podstawie przepisów szczególnych lub ze względu na istniejące uwarunkowania, (obowiązek przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego powstaje po upływie dwóch miesięcy od dnia złożenia wniosku o wydanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu),
- dla obszaru, na którym przewiduje się budowę obiektów handlowych, o powierzchni sprzedażowej powyżej 1.000 m² - w gminach o liczbie mieszkańców do 20.000.

Obszary, dla których obowiązek sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wynika z przepisów szczególnych lub ze względu na istniejące uwarunkowania

W świetle obowiązujących przepisów na terenie gminy Zbójna mogą wystąpić obszary, dla których obowiązek sporządzenia miejscowego planu wynika z

- **art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych** (Dz.U. Nr 16, poz.78 z późniejszymi zmianami) - przeznaczenie gruntów na cele nierolnicze i nieleśne dokonuje się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
- **art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku - Prawo geologiczne i górnicze** (Dz.U. Nr 27, poz.96 z późniejszymi zmianami) - dla terenów związanych z wydobywaniem kopalin sporządza się miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w celu wykonania uprawnień określonych w koncesji, zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego i ochrony środowiska.

Opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów:

- rolnych, określonych w studium jako obszary, które mogą być przeznaczone pod

zainwestowanie niezwiązane z gospodarką rolną lub leśną,

- związanych z wydobywaniem kopalin,

powinny być podejmowane przez władze gminy sukcesywnie w zależności od pojawiających się potrzeb i koniunktury inwestycyjnej.

Stopień uszczegółowienia ustaleń regulacyjnych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego powinien umożliwić:

- wyznaczenie terenów dla realizacji celów publicznych,
- realizację infrastruktury technicznej i komunikacji,
- dokonanie podziału terenów na działki budowlane,

oraz zapewnić:

- ład przestrzenny poprzez określenie zasad i standardów kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenów,
- ochronę środowiska przyrodniczego, kulturowego i zdrowia ludzi,
- powiązania funkcjonalno-przestrzenne z istniejącym zainwestowaniem.

Obowiązek opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ze względu na istniejące uwarunkowania, dla obszarów zabudowy, występuje we wsiach: Zbójna, Dobrylas, Piasutno Żelazne, Jurki.

W planach tych należy ustalić: przeznaczenie terenów, zasady obsługi komunikacyjnej, zasady i standardy kształtowania zabudowy i zagospodarowanie terenów, podziału na działki budowlane, warunki zagospodarowania wynikające z potrzeb ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego, zasady uzbrojenia technicznego

5. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI CELÓW PUBLICZNYCH

Obszary przewidywane do lokalizacji zadań i programów dla realizacji celów publicznych wynikają z polityki zawartej między innymi w:

- koncepcji zagospodarowania przestrzennego kraju,
- strategii rozwoju województwa podlaskiego,
- w projekcie planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego,
- programach wojewódzkich,
- strategii rozwoju gminy Zbójna.

5.1 ZADANIA O CHARAKTERZE PONADLOKALNYM

Przy opracowywaniu polityki przestrzennej gminy uwzględniono programy rządowe i wojewódzkie służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

Zgodnie z art. 61 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym wojewoda sporządza i prowadzi

rejestr wojewódzki, w którym umieszcza zadania rządowe i zadania samorządu województwa. Umieszczenie zadania rządowego lub zadania samorządu wojewódzkiego w rejestrze wojewódzkim jest podstawą podjęcia negocjacji z Zarządem Gminy w sprawie wprowadzenia zadania do realizacji ponadlokalnych celów publicznych do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Warunkiem zatwierdzenia programów jest zapewnienie środków finansowych niezbędnych do sporządzenia planu miejscowego oraz do pokrycia roszczeń właścicieli lub użytkowników wieczystych nieruchomości, na których planuje się realizację tych programów.

Do ponadlokalnych celów publicznych na obszarze gminy zaliczyć należy:

- drogę wojewódzką Nr 645 Myszyniec - Dęby - Nowogród - Łomża,
- linię elektroenergetyczną 220 kV,
- melioracje,
- projektowany zbiornik retencji wody we wsi Tabory,

Zadania ujęte w "Programie wojewódzkim na lata 2001 - 2002":

- w ramach modernizacji systemu transportowego:
- modernizacja ul. Łomżyńskiej w Zbójnej w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 645 Myszyniec - Dęby - Nowogród - Łomża,
- w ramach rozwoju kultury i dziedzictwa kulturowego:
- rewitalizacja zabytkowej zabudowy drewnianej wsi podlaskiej, projekt zgłoszony przez Wojewódzkiego Podlaskiego Konserwatora Zabytków. Zadanie zlokalizowane na obszarze powiatów: sejneńskiego, hajnowskiego, siemiatyckiego, wysokomazowieckiego i łomżyńskiego,
- w ramach wsparcia bazy ekonomicznej kraju:
- utrzymanie i eksploatacja urządzeń melioracji wodnych podstawowych, projekt zgłoszony przez Wojewódzki zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Białymstoku. Zadanie obejmuje teren województwa podlaskiego,
- budowa informatycznego systemu wspomagania zarządzania województwem przez administrację samorządową, projekt zgłoszony przez Urząd Marszałkowski. Zadanie obejmuje teren województwa podlaskiego.

5.2 ZADANIA O CHARAKTERZE LOKALNYM

W opracowanej przez Zarząd Gminy „Strategii rozwoju Gminy Zbójna” wyszczególniono następujące zadania inwestycyjne:

- modernizacja drogi wojewódzkiej Nr 645 na terenie gminy do 2004 roku,
- modernizacja dróg powiatowych Nr 324, 336, 337 i 339 do 2004 roku,
- budowa parkingów na terenie gminy do 2010 roku, w tym budowa parkingów przy obiektach turystycznych, zatok parkingowych przy drogach dojazdowych,
- powszechna telefonizacja gminy do 2005 roku,

- rozbudowa sieci wodociągowej i ujęć wody w 16 wsiach do 2010 roku,
- budowa 200 przydomowych oczyszczalni ścieków do 2010 roku,
- budowa zbiorników na gnojowicę na terenie gminy do 2010 roku,
- skanalizowanie terenów we wsiach zwodociągowanych i na terenach przewidzianych do rozwoju osadnictwa nierolniczego, gospodarki i turystyki do 2010 roku,
- budowa gminnej oczyszczalni ścieków i kanalizacji w Zbójnej do 2005 roku,
- budowa oczyszczalni ścieków i kanalizacji we wsiach: Dębniki i Dobrylas do 2010 roku,
- przygotowanie terenów pod rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego do 2004 roku,
- przygotowanie uzbrojonych terenów pod inwestycje turystyczne np. hotele, pensjonaty, obiekty gastronomiczne,
- doprowadzenie infrastruktury technicznej do terenów inwestycyjnych,
- stworzenie bazy turystycznej noclegowej i gastronomicznej oraz jej dostosowanie do wymogów ochrony środowiska,
- tworzenie gospodarstw agroturystycznych na terenie gminy do 2010 roku,
- wyznaczenie tras rowerowych i ciągów pieszych, oznakowanie i zagospodarowania ich do 2010 roku,
- zagospodarowanie turystyczne szlaków wodnych do 2010 roku,
- organizacja ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych na terenie rezerwatów przyrody do 2010 r.
- budowa gimnazjum w Zbójnej do 2003 roku,
- budowa sali gimnastycznej w Zbójnej do 2005 roku,
- tworzenie bazy sportowej na terenie gminy do 2010 roku,
- budowa Domu Pomocy Społecznej do 2010 roku,
- budowa zbiornika retencji wody we wsi Tabory do 2010 roku,
- zalesianie gruntów nieprzydatnych rolniczo do 2010 roku.

6. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

Przy opracowaniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zbójna posłużono się następującymi materiałami źródłowymi:

- e) Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Zbójna opracowany przez WBPP w Łomży;

- f) Strategia rozwoju gminy Zbójna opracowana przez Zarząd Gminy Zbójna,
- g) Założenia rewaloryzacji województwa łomżyńskiego - gmina Zbójna opracowane przez PKZ Warszawa;
- Wykaz zabytków i obiektów kulturowych sporządzony przez Wojewódzki Oddział Służby Ochrony Zabytków w Białymstoku - Delegatura w Łomży;
- Przyroda województwa łomżyńskiego pod redakcją Aleksandra W. Sokołowskiego - Łomża, 1997;
- Opracowanie fizjograficzne ogólne dla planu zagospodarowania przestrzennego gminy Zbójna opracowane przez "Geoprojekt" Warszawa, 1980;
- Plan urządzenia lasu Nadleśnictwa Nowogród;
- Inwentaryzacja złóż surowców mineralnych stałych na terenie województwa łomżyńskiego-gmina Zbójna -Przedsiębiorstwo Geologiczne w Warszawie "POLGEOL", 1995;
- Stan czystości rzek województwa łomżyńskiego w roku 1998 - Wojewódzki Inspektorat Środowiska w Białymstoku Delegatura w Łomży;
- Program małej retencji w województwie łomżyńskim - Instytut Melioracji i Użytków Zielonych, Falenty, 1997;
- Waloryzacja agroekologiczna obszaru Zielone Płuca Polski - IUNG Puławy, 1994;
- Wyniki Powszechnego Spisu Rolnego z 1996 roku;
- Wykaz gruntów sporządzony przez Starostwo Powiatowe w Łomży;
- Materiały Rejonu Energetycznego w Łomży;
- Dane urzędu statystycznego w Łomży i w Białymstoku;
- Mapa topograficzna w skali 1 : 25 000;
- Mapa zasadnicza w skali 1 : 10 000 ;
- Wykaz wniosków do studium sporządzony przez Urząd Gminy w Zbójnej;
- Materiały wejściowe opracowane przez Urząd Gminy w Zbójnej;
- Koncepcja kanalizacji sanitarnej wsi Zbójna – EKO-EFEKT Spółka z o.o., 2002;

oraz **opracowaniami wyższej rangi:**

- "Strategia rozwoju obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca Polski - zapis tezewy" opracowana pod kierunkiem prof. dr hab. Elżbiety Wysockiej w styczniu 1999 roku;
- Koncepcja Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET - Polska;
- "Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2010", sporządzona przez Zarząd Województwa Podlaskiego w sierpniu 2000 roku wraz z poprzedzającymi materiałami diagnostycznymi,

- projekt "Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego", opracowany przez Zarząd Województwa Podlaskiego; 2002 rok,
- "Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju" (Monitor Polski Nr 26 poz. 432),

MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

Przy opracowaniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zbójna posłużono się następującymi materiałami źródłowymi:

- Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Zbójna opracowany przez WBPP w Łomży;
- Założenia rewaloryzacji województwa łomżyńskiego - gmina Zbójna opracowane przez PKZ Warszawa;
- Wykaz zabytków i obiektów kulturowych sporządzony przez Wojewódzki Oddział Służby Ochrony Zabytków w Białymstoku - Delegatura w Łomży;
- Przyroda województwa łomżyńskiego pod redakcją Aleksandra W. Sokołowskiego - Łomża, 1997;
- Opracowanie fizjograficzne ogólne dla planu zagospodarowania przestrzennego gminy Zbójna opracowane przez "Geoprojekt" Warszawa, 1980;
- Plan urządzenia lasu Nadleśnictwa Nowogród;
- Inwentaryzacja złóż surowców mineralnych stałych na terenie województwa łomżyńskiego - gmina Zbójna -Przedsiębiorstwo Geologiczne w Warszawie "POLGEOL", 1995;
- Stan czystości rzek województwa łomżyńskiego w roku 1998 - Wojewódzki Inspektorat Środowiska w Białymstoku Delegatura w Łomży;
- Program małej retencji w województwie łomżyńskim - Instytut Melioracji i Użytków Zielonych, Falenty, 1997;
- Waloryzacja agroekologiczna obszaru Zielone Płuca Polski - IUNG Puławy, 1994;
- Wyniki Powszechnego Spisu Rolnego z 1996 roku;
- Wykaz gruntów sporządzony przez Starostwo Powiatowe w Łomży;
- Materiały Rejonu Energetycznego w Łomży;
- Dane urzędu statystycznego w Łomży i w Białymstoku;
- Mapa topograficzna w skali 1 : 25 000;
- Mapa zasadnicza w skali 1 : 5 000 ;
- Wykaz wniosków do studium sporządzony przez Urząd Gminy w Zbójnej;

- Materiały wejściowe opracowane przez Urząd Gminy w Zbójnej;

oraz **opracowaniami wyższej rangi:**

4. projekt "Studium Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łomżyńskiego" - opracowany przez WBPP w Łomży w 1998 roku;
5. "Strategia rozwoju obszaru funkcjonalnego "Zielone Płuca Polski" - zapis tezowy" opracowana pod kierunkiem prof. dr hab. Elżbiety Wysockiej w styczniu 1999 roku;
6. Koncepcja Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET - Polska;
7. Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2010 sporządzona przez Zarząd Województwa Podlaskiego w sierpniu 2000 roku wraz z poprzedzającymi materiałami diagnostycznymi.